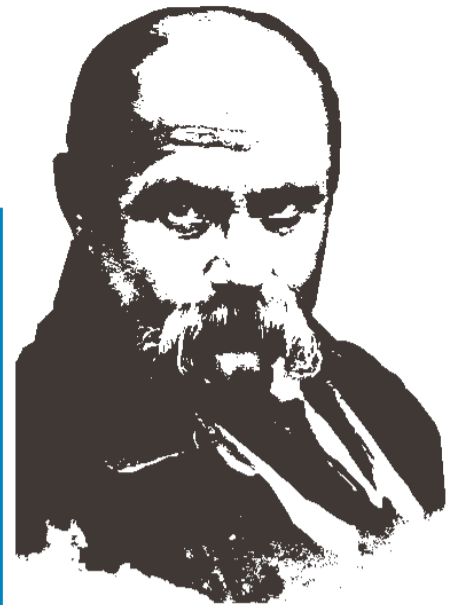

CURIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 165-166 / aprilie 2010

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Luptați și veți învinge!

M. Shevchenko

Limba de stat este limba care, în conformitate cu legislația în vigoare, se folosește în mod obligatoriu de către organele administrației de stat, în cadrul organizațiilor de masă, în întreprinderi, instituții de învățământ, știință, cultură și comunicații. Termenul a apărut odată cu emergența statelor naționale. În statele uni-naționale, nu este necesară stabilirea prin lege a limbii de stat. În cele multinaționale, statutul de limbă de stat este acordat, de regulă, limbii vorbite de majoritatea populației. În țările democratice, odată cu adoptarea limbii de stat, se interzice discriminarea după criterii de limbă a cetățenilor, cărora li se asigură dreptul de a folosi liber limba maternă. Ucrainenii au o istorie de peste un mileniu în ceea ce privește folosirea limbii ucrainene în viața socială și culturală. Limba veche rusă din perioada Rusiei Kievene a fost nu numai limba în care s-au scris textele literare și cronicile. Ea era folosită în legislație și în redactarea actelor oficiale, în corespondența oficială și privată. Practic, era limbă de stat. Soarta poporului ucrainean a făcut însă ca limba lui să nu fie întotdeauna limbă de stat.

După năvălirea mongolo-tătară, marea majoritate a pământurilor ucrainene și belaruse a intrat în Marele Cnezat Lituanian. Formată pe fondul limbii ruse vechi, limba literară ucraineano-belarusă care, în funcție de mediul lingvistic, apărea în variantă ucraineană sau belarusă, era folosită, din secolul al XIV-lea, în activitatea legislativă și judiciară, în cancelariile marilor cneji, în corespondența de stat și privată. Caracterul de limbă de stat al limbii ucraineano-belaruse (denumite în mod tradițional *rusă*) a fost stabilit prin Statutul din 1566, așa-numitul Statut de la Volynea.

În secolul al XIV-lea – prima jumătate a secolului al XVI-lea, limba ucraineană avea un statut apropiat de cel de limbă de stat și în Galiția, ca și în vestul Volyniei, aflate atunci sub stăpânirea Poloniei. Ea era folosită în justiție și în cancelarie. Se pare că exista o înțelegere potrivit căreia și arhiva regală care se referea la pământurile ucrainene trebuia să se realizeze în ucraineană.

Limba ucraineană era, uneori, folosită și de către hani din Crimeea în relațiile lor cu regii poloni. În secolele al XIV-lea – al XVI-lea limba ucraineană scrisă era folosită la nivel de stat în Moldova. O parte importantă a documentelor redactate în stilul administrativ din acea vreme provine din cancelariile domnitorilor moldoveni. Prin urmare, limba ucraineană literară din secolele al XIV-lea – al XVI-lea avea funcția de limbă ce aparținea mai multor popoare.

Uniunea dintre Lituania și Polonia, încheiată în 1569 la Lublin, a avut ca rezultat trecerea majorității pământurilor ucrainene în componența Regatului Polonez. Reprezentanții șleahței ucrainene (mai ales din regiunile Kiev și Volynea), prezenți la Seimul din Lublin, au obținut din partea regelui unele privilegii care asigurau folosirea în continuare a limbii ucrainene

în sfera oficială. Cu toate acestea, chiar de la început, aceste privilegii erau încălcate. Astfel, la Seimul de la Varșovia din 1590, trimișii voievodatelor Volynea, Brașlav și Kiev au obținut o nouă decizie, potrivit căreia documentele juridice de pe teritoriile menționate „trebuiau să fie scrise, conform regulilor, în limba rusă”. Dar și această decizie adesea nu se respecta, iar limbile polonă și latină pătrundeau tot mai mult în sfera juridică și administrativă, eliminând limba ucraineană. După alipirea Ucrainei la Rusia, nu a fost adoptat un act special privind statutul limbii ucrainene ca limbă de stat, deoarece folosirea ei în cancelaria generală, în justiție și în primării, în toate instituțiile de stat ale hătmănici era considerată un lucru firesc. Corespondența lui Bohdan Hmelnyțkyi cu țarul rus Aleksei Mihailovici era purtată în limba ucraineană scrisă, iar a acestuia din urmă cu Hmelnyțkyi – în limba rusă.

Pe pământurile rămase sub stăpânirea Poloniei, limba ucraineană a fost tot mai persecutată. La Seimul

voltării culturii ucrainene”, adoptate la 6 iulie 1927. Totuși, din anii 30 și până în octombrie 1989, aceste principii nu s-au aplicat, ceea ce a dus la folosirea limitată a limbii ucrainene ca limbă de stat, la reducerea funcțiilor ei în cea mai mare parte a teritoriului Ucrainei. Aceasta a dus în mod inevitabil la deznaționalizarea poporului ucrainean, la frânarea dezvoltării lui naționale și spirituale. De aceea, opinia publică ridică din ce în ce mai hotărât problema instituirii limbii ucrainene ca limbă de stat. Un rol important în acest sens revine Societății de Limba Ucraineană „Taras Șevcenko”, înființată în februarie 1989. La 28 octombrie 1989, Rada Supremă a R.S.S.U. a adoptat „Legea privind limbile în R.S.S. Ucraineană”, care consfințește următoarele: „Potrivit Constituției R.S.S. Ucrainene, limba de stat a R.S.S.U. este limba ucraineană. R.S.S. Ucraineană, asigură dezvoltarea multilaterală și funcționarea limbii ucrainene în toate sferile de activitate”. În lege se

prevede, de asemenea, că statul creează condițiile necesare pentru dezvoltarea și folosirea limbilor celorlalte minorități care locuiesc în Ucraina. A fost aprobat un program guvernamental de dezvoltare a limbii

„Limba ucraineană va fi singura limbă de stat în Ucraina“

din 1669, s-a stabilit că regele nu va mai respecta vechile privilegii și întreaga documentație se va redacta numai în limbile polonă și latină. Această hotărâre a fost reconfirmată și la Seimul de la Varșovia din 1696. În secolul al XVIII-lea, limba ucraineană a ieșit aproape complet din uzul oficial. Pe pământurile ucrainene aflate sub stăpânirea Austro-Ungariei, limba ucraineană era studiată în școală, dar numai sporadic era folosită în documentele imperiale oficiale. În Ucraina de pe malul stâng al Niprului, limba ucraineană s-a menținut în instituțiile de stat până la începutul anilor '80 ai secolului al XVIII-lea, când țaratul rus a lichidat și ultimele rămășițe ale autonomiei Ucrainei. De atunci și până în anul 1917, pe toate pământurile istorice ale Ucrainei aflate în componența Imperiului Rus limba ucraineană a încetat să fie folosită nu numai în instituțiile de stat, ci și în cele de învățământ.

Editarea cărților, cu excepția textelor literare și a documentelor istorice, a fost interzisă prin circulara Valuev din 1863, școlile ucrainene, presa și editarea de carte funcționând doar în Austro-Ungaria. Abia în ianuarie 1919 limba ucraineană a fost declarată limbă de stat, printr-o lege a Directoratului Republicii Populare Ucrainene, concomitent cu asigurarea drepturilor limbilor minorităților naționale. Aceași lege a fost adoptată, la 15 februarie 1919, de Republica Ucraineană de Vest. Statutul de limbă de stat al limbii ucrainene a fost adoptat și în Transcarpatia, prin Constituția Ucrainei Carpatice.

Statutul apropiat de limbă de stat al limbii ucrainene era garantat prin „Principiile privind asigurarea egalității în drepturi a limbilor și sprijinirea dez-

volării culturii ucrainene”, adoptate la 6 iulie 1927. Totuși, din anii 30 și până în octombrie 1989, aceste principii nu s-au aplicat, ceea ce a dus la folosirea limitată a limbii ucrainene ca limbă de stat, la reducerea funcțiilor ei în cea mai mare parte a teritoriului Ucrainei. Aceasta a dus în mod inevitabil la deznaționalizarea poporului ucrainean, la frânarea dezvoltării lui naționale și spirituale. De aceea, opinia publică ridică din ce în ce mai hotărât problema instituirii limbii ucrainene ca limbă de stat. Un rol important în acest sens revine Societății de Limba Ucraineană „Taras Șevcenko”, înființată în februarie 1989. La 28 octombrie 1989, Rada Supremă a R.S.S.U. a adoptat „Legea privind limbile în R.S.S. Ucraineană”, care consfințește următoarele: „Potrivit Constituției R.S.S. Ucrainene, limba de stat a R.S.S.U. este limba ucraineană. R.S.S. Ucraineană, asigură dezvoltarea multilaterală și funcționarea limbii ucrainene în toate sferile de activitate”. În lege se prevede, de asemenea, că statul creează condițiile necesare pentru dezvoltarea și folosirea limbilor celorlalte minorități care locuiesc în Ucraina. A fost aprobat un program guvernamental de dezvoltare a limbii ucrainene și a celorlalte limbi din Ucraina până în anul 2000. El prevede consacarea în etape a limbii ucrainene ca limbă de stat în toate regiunile țării. Cu toate acestea, programul se aplica destul de lent, mai ales în regiunile sudice și estice. Tergiversarea s-a datorat și faptului că unele forțe politice militau pentru proclamarea limbii ruse drept limbă oficială, alături de limba de stat ucraineană. În timpul disputelor politice pe marginea textului noii Constituții a Ucrainei, problema limbii de stat a fost una dintre problemele centrale. Au învins, totuși, forțele democratice, patriotice. În Constituția Ucrainei din 1996 se menționează: „Limba de stat a Ucrainei este ucraineană. Statul asigură dezvoltarea multilaterală și funcționarea limbii ucrainene în toate sferile vieții sociale pe întreg teritoriul Ucrainei. În Ucraina, este garantată dezvoltarea liberă, folosirea și protejarea limbii ruse, a celorlalte limbi ale minorităților naționale. Folosirea limbilor în Ucraina este garantată de Constituție și se stabilește prin lege”.

Unele forțe politice continuă să solicite acordarea statutului de limbă oficială, adică a doua limbă de stat, pentru limba rusă.

În luna martie a.c., cu ocazia înmânării premiilor Taras Șevcenko, președintele Ucrainei, Viktor Ianukovyci, a declarat: „Limba ucraineană va fi singura limbă de stat în Ucraina”. El a adăugat, însă, că nu renunță la principiile sale programatice de protejare și promovare a limbii ruse și a celorlalte limbi cu prezență tradițională, implementând prevederile Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare, pe care Ucraina a semnat-o și a ratificat-o.

Ion ROBCIUC

Iuri Verbytkyi, consulul general al Ucrainei, a revenit în Maramureș

Consulul general al Ucrainei la Suceava, Iuri Verbytkyi, a efectuat o nouă vizită oficială în Maramureș. El a fost însoțit de viceconsulul Palesika Volodymyr. Cei doi diplomați ucraineni s-au întâlnit la Palatul Administrativ cu prefectul Sandu Pocol, inspectorul școlar general, Mariana Pop, și inspectorul de specialitate, Elvira Codrea.

În cadrul întâlnirii, consulul general a spus: „Sunt mulțumit de implicarea și deschiderea arătată de autoritățile județene în rezolvarea problemelor ucrainene din Maramureș. Problema spațiului Liceului Ucrainean din Sighetu Marmăției a fost rezolvată, la fel cum s-a întâmplat și în cătunul Solotea din comuna Poienile de sub Munte, unde s-au înființat două clase cu predare în limba ucraineană. În Maramureș trăiește cea mai mare comunitate de etnie ucraineană din România, iar noi suntem interesați de modul în care trăiește și își păstrează identitatea, respectiv tradițiile culturale. Apreciez eforturile depuse de dumneavoastră în acest sens și cred că acum, după desfășurarea alegerilor prezidențiale, atât în România, cât și în Ucraina, putem să colaborăm mult mai bine pentru implementarea de proiecte comune“.

Consulul vrea liceu ucrainean la Poienile de sub Munte

Diplomații din țara vecină au solicitat sprijin pentru înființarea unui liceu cu predare în

limba ucraineană la Poienile de sub Munte și a unei grădinițe în comuna Repedea. De asemenea, au solicitat încadrarea cu normă întreagă a inspectorului de specialitate din cadrul Inspectoratului Județean Maramureș.

Prefectul Sandu Pocol i-a asigurat pe diplomații ucraineni de sprijinul conducerii județene și al ISJ Maramureș, în vederea alocării de fonduri pentru reabilitarea imobilului în care funcționează Liceul din Sighetu Marmăției, rezolvarea, în condițiile respectării legislației, a problemei unui microbuz școlar destinat transportului elevilor la Liceul „Taras Șevcenko“.

În cadrul întâlnirii au mai fost abordate probleme referitoare la deschiderea unor noi puncte de frontieră în județ, la Remeți, Bistra și Poienile de sub Munte, dar și despre întâlnirea Comisiei mixte româno-ucrainene care se va desfășura în țara vecină.

Diplomații ucraineni s-au deplasat la Penitenciarul din Baia Mare, unde s-au întâlnit cu directorul interimar Ioan Chindriș. Împună au vizitat unitatea de detenție și au discutat, în prezența conducerii, cu un deținut, cetățean ucrainean, care a solicitat consulului general o întrevvedere pentru a beneficia, în condițiile respectării legalității, de o permisie pentru a-și vizita familia.

Grigore CIASCAI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI CAMERA DEPUTAȚILOR

Domnului deputat Ștefan Buciuta

Stimate Domnule Deputat,

Urmare a interpelării formulate de dumneavoastră cu privire la finanțarea cadrelor didactice pentru limba ucraineană, înaintată Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului prin adresa Departamentului pentru Relația cu Parlamentul-Guvernul României nr. 1698/DRP/11.03.2010 și înregistrată cu nr. 11255/15.03.2010, vă comunicăm următoarele:

În conformitate cu prevederile art. 2 alin. (3) din H.G. nr. 1618/2009, standardul de cost pe elev pentru învățământul în limbile minorităților naționale a fost determinat prin aplicarea coeficienților de suplimentare aferenți, fiind majorat cu coeficienți de până la 20% pentru fiecare nivel de învățământ, filieră, profil, specializare/domeniu.

Majorarea coeficienților pentru învățământul în limbile minorităților naționale a fost prevăzută pentru a susține învățământul în limba maternă și nu poate conduce la desființarea posturilor sau diminuarea salariilor cadrelor didactice care predau în învățământul în limbile minorităților naționale.

Vă asigur, Domnule Deputat, de toată considerația mea.

Andrei Gheorghe KIRALY,
secretar de stat

Alocarea de fonduri nerambursabile

În conformitate cu prevederile Legii nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general, Secretariatul General al Guvernului – Departamentul pentru Relații Interetnice, în calitate de autoritate finanțatoare care acționează la nivel central, atribuie contracte de finanțare în vederea organizării și desfășurării unor programe și proiecte interetnice și de combatere a intoleranței, în anul 2010.

Fondurile din care se finanțează programele și proiectele interetnice și de combatere a intoleranței sunt prevăzute în anexa nr. 2 H.G. nr. 100/2010 pentru aprobarea modului „de repartizare și de utilizare a sumelor prevăzute la lit. a) și b) din anexa nr. 3/13/02a la Legea bugetului de stat pe anul 2010 nr. 11/2010”.

Programul anual propriu pentru acordarea finanțărilor nerambursabile în anul 2010, în care sunt menționate cele 2 sesiuni de selecție, este publicat în Monitorul Oficial al României, Partea a VI-a nr. 37 din 17 februarie 2010.

Data limită pentru depunerea propunerilor de programe și proiecte interetnice și de combatere a intoleranței este 7 aprilie 2010 pentru sesiunea de selecție din luna aprilie (programe și proiecte a căror perioadă de desfășurare începe după data de 1 mai 2010) și 10 septembrie 2010 pentru sesiunea de selecție din luna septembrie (programe și proiecte a căror perioadă de desfășurare începe după data de 1 octombrie 2010).

Departamentul pentru Relații Interetnice va exclude de la procedura de atribuire a

contractului de finanțare nerambursabilă solicitantii care se află în oricare dintre situațiile prevăzute la Art.21, alin.(1) din Legea nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general.

Suma solicitată pentru un program sau proiect nu poate fi mai mică de 8.000 lei și mai mare de 150.000 lei.

Orice aplicant eligibil poate depune un număr maxim de trei propuneri de programe sau proiecte interetnice și de combatere a intoleranței. Criteriile de atribuire ce vor face posibilă evaluarea și selecția propunerilor de programe și proiecte interetnice și de combatere a intoleranței și atribuire a contractului de finanțare nerambursabilă sunt următoarele:

Documentația pentru elaborarea și prezentarea propunerilor de programe și proiecte interetnice și de combatere a intoleranței poate fi accesată pe site-ul Departamentului pentru Relații Interetnice, pe prima pagină, la rubrica, „Acces fonduri”.

Documentele se depun sau se transmit prin poștă, la sediul Departamentului pentru Relații Interetnice din București, strada Paris nr. 65 A, sector 1, cod poștal 011815, într-un exemplar original, în plic închis. Pe plic se specifică numele și adresa solicitantului, precum și mențiunea „Pentru concursul de proiecte 2010, sesiunea aprilie/septembrie”, după caz.

Departamentul pentru Relații Interetnice

Un consilier ucrainean al premierului Emil Boc

Prof. drd. Gheorghe Andrașciuc a fost numit consilier al primului ministru pentru problemele de învățământ al minorităților naționale reprezentate în Parlamentul României. Propunerea a pornit de la Miroslav Petrețchi, președintele UUR - filiala Maramureș, prim-vicepreședinte al Uniunii Ucrainenilor din

România, și a fost susținută de deputatul Ștefan Buciuta. După audierea la Camera Deputaților, alături de alți candidați, prof. Gheorghe Andrașciuc a fost desemnat printr-un vot majoritar pentru funcția de consilier al primului ministru.

Gheorghe Andrașciuc s-a născut la 5.09.1972 în localitatea Rona de Sus, județul Maramureș. Este absolvent al Universității București, Facultatea de Litere. Are un masterat la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și este doctorand, urmând ca în toamnă să-și susțină teza cu o temă dedicată scriitorului sighetean Alexandru Ivăsiuc. Lucrează în învățământ din anul 1994, este titular pe Catedra de limba și literatură română la Colegiul Național „Dragoș Vodă” din Sighetu Marmăției. Este căsătorit cu prof. Dana Andrașciuc, colegă de catedră la același colegiu.

Calificativele sale profesionale anuale sunt de foarte bine. Prof. drd. Gheorghe Andrașciuc s-a distins prin rezultate deosebite la olimpiadele școlare și în activitățile extracurriculare, fiind coordonatorul Cercului de teatru „Lucian Blaga” și al Cercului de literatură „Alternative”.

Prof. drd. Gheorghe Andrașciuc a fost prezent la multe din manifestările culturale organizate în cadrul colegiului, la Radio Sighet sau în instituțiile culturale sighetene, la numeroase sesiuni de referate și comunicări.

(<http://www.sighet-online.ro>)

Cum au petrecut Paștele dărmăneștenii

Chiar de la început vreau să menționez dispariția obiceiului ca, în duminica de dinaintea începerii postului Paștelui, să se mănânce ouă fierte, care înainte de a fi cojite să fie făcute să se învârtă pe masă spunându-se: „Cum se învârtă oul, așa de repede să treacă postul.”

Apoi a dispărut „spolokania”. Pe vremuri, „spolokanie” însemna spălatul veselei cu leșie, pentru servirea meselor de post. Mai apoi „spolokanie” semnifica „golire (a farfuriei, a paharului)” – în prima luni din postul Paștelui. Asta pentru că, pe lângă faptul că toată lumea postea, erau și unii bărbați care tot postul nu consumau horilcă și nici nu fumau iarba dracului. Toate acestea au trecut... Acum numai femeile în vârstă și rari bărbați mai țin tot postul.

Cei care postesc, fie și câteva zile, sau o săptămână, dar, se înțelege, și cei care țin tot postul, se spovedesc și se precistuesc.

Târâș-grăpiș, postul trece, pentru unii mai repede, pentru alții mai încet.

În ultima săptămână dinaintea Învierii Domnului este cel mai mult de lucru. Bărbații sunt responsabili pentru curățenia de primăvară: măturat în curte și în grădină, curățat și dat cu var copacii și câte și mai câte. În acest timp, cândva, băietanii, numiți de cei bătrâni „bachury” sau „șybenyky”, împușcau cu carbid. Erau „confiscate” toate cutiile metalice și vasele mai vechi, fiecare rest de carbid și începeau repetițiile pentru seara de Înviere. Participanții scuipau pe rând în cutie, apoi se astupa cutia, care în partea de jos avea o gaură, ce se ținea astupată cu un deget o vreme, după care se lua degetul și se apropia un băț de chibrit aprins. Se

auzea o bubuitură, iar capacul sărea cine știe unde. Se recupera capacul și totul se lua de la capăt. Cei din satul Dănila erau vestiți pentru „sacalușurile” lor, niște țevi turtite la un capăt. Bubuitura se auzea pe o distanță apreciabilă. Pe vremuri, în seara de Înviere, mai că nu se putea ține slujba la biserică din cauza împușcăturilor. Ei bine, anul acesta a fost tăcere mormântală...

Dacă nici poghibalele nu mai împușcă, înseamnă că ceva s-a petrecut... Parcă au dispărut toate tradițiile. Și asta nu se întâmplă numai de Paști, ci și de Crăciun.

Încotro ne îndreptăm?

Se apropie, în „estimp”, și ziua în care se vopsesc ouăle – „pysanky” sau „halunky”. Pe vremuri, acest moment era, pentru copii, ceva nemaipomenit. În caietele de la școală se scria cu tot felul de cerneluri, care mai de care mai colorate. Acum nu se mai practică așa ceva. Elevii au tot felul de pixuri și carioce...

Nici măcar coptul colacilor nu mai reprezintă o ocupație preponderentă a femeilor în zilele de dinaintea de Înviere. Se duc la magazin, cumpără prăjituri, dau comandă pentru colaci și doar unele gospodine mai fac pască tradițională în cuptor.

De câțiva ani a dispărut și „perepicika”, o pască ce era coaptă special pentru vite.

În seara de Înviere, dărmăneștenii, frumos îmbrăcați și având coșuri cu de toate, frumos

Familie la „îmbrăcatul” unui mormânt

aranjate, vin cu ele la biserică, pentru sfințire.

Duminică după-amiază, au mers la miruit. Cum baluri de Paști nu se mai fac de multă vreme, duminică seara tineretul a umplut până la refuz discoteca din Măriței. Ei bine, aici „tradiția” a rămas neschimbată, adică spre dimineață s-a încins o bătaie pe cinste. Scriitorul Corneliu Irod ar fi avut material berechet pentru volumul IV al tetralogiei „Sărbătoarea”...

Luni, în satele Dănila, Mărițea Mică și Călinești-Vasilache s-au „îmbrăcat” mormintele, iar marți – în cimitirele din Măriței, Dărmănești și Călinești-Enache. Înainte vreme, într-o astfel de zi numărul celor care se îmbătau și adormeau printre cruci era mărișor. De câțiva ani încoace, aproape că nu vezi, la asemenea prilejuri, oameni sub influența lui Bachus. Ceva nu-i în regulă. Oare la anul, dacă îl voi mai apuca sănătos, ce o să-mi vadă ochii și o să-mi audă urechile?

Kolea KURELIUK

În zilele de 26 și 27 martie a.c., sub genericul „Limba și literatura ucraineană. Un deceniu de existență”, s-a desfășurat, la Facultatea de Litere a Universității

„Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, un Simpozion Internațional. Această manifestare științifică a fost organizată de Catedra de filologie slavă a Facultății de Litere (prof. Ioan Semeniuc și Ioan Herbil) în parteneriat cu filiala Cluj a UUR (președinte - prof. univ. dr. Ioan Ardelean).

Nivelul ridicat al Simpozionului s-a datorat participărilor prestigioase din țară și din străinătate (profesori universitari, cercetători științifici, diplomați), comunicărilor susținute și intervențiilor „la cald” asupra unui subiect sau altul.

După cuvintele de deschidere și de salut rostite de prorectorul Universității „Babeș-Bolyai”, prof. univ. dr. Nicolae Bocșan, cancelarul Facultății de Litere, lect. univ. dr. Sanda Misirianțu, președintele UUR și deputatul Ștefan Buciuta, precum și de șeful Catedrei de filologie slavă, lect. univ. dr. Balázs Katalin, s-a derulat ședința plenară (moderatori: prof. Ion Robciuc și Svitlana Kyrlyuk - Ucraina), în cadrul căreia au fost prezentate comunicările: *Slavii și românii în Velesova Kniga* (Onufrie Vințeler - Cluj-Napoca), *Teoriile lingvisticii generale în dezvoltarea lingvisticii ucrainene și a celei românești (studiu comparativ-diacronic)* (Serhi Lucikanyn - Ucraina), *Studii de filologie ucraineană la Cluj* (Marius I. Oros și Ioan Herbil - Cluj-Napoca).

În ziua următoare, pe 27 martie, au fost

Simpozion Internațional la Cluj-Napoca

dezvoltate alte teme de interes științific deosebit: *Toposul Carpaților în spațiul Olhăi Kobyleanska* (Svitlana Kyrlyuk - Ucraina), *Implicarea presei scrise românești în îmbogățirea vocabularului politic al diplomaților ucraineni* (Natalia Stratanovska - Ucraina), *Din istoria denumirilor „Ucraina”, „ucraineni” și „limba ucraineană”* (Mychailo Kondor - Ucraina), *Delimitarea cuvintelor de origine ucraineană în limba română* (Ion Robciuc - București), *Interferențe lingvistice ucraineano-maghiare* (Balázs Katalin - Cluj-Napoca), *Reflectarea spiritului național-ucrainean în creațiile lui T. H. Șevcenko și N. V. Gogol* (Mihaela Herbil - Cluj-Napoca), *Dialogul ruso-ucrainean. Perspective noi* (Anatoli Loșakov - secretar III al Ambasadei Federației Ruse la București), *Limba rusă în Germania și însemnătatea ei pentru ucrainenii și bielorușii din această țară* (Aleksandr Nepriahin - Germania), *Cobzarul lui Șevcenko - izvor al cercetării tradițiilor literare ale limbii ucrainene* (Liudmyla Tkaci - Ucraina), *Descrierea lexicografică a românismelor din graiurile huțule ale limbii ucrainene* (Nicoleta Holovaci - Ucraina), *Limba ucraineană și politica lingvistică a Universității „Babeș-Bolyai”* (Judith Bartalis-Bán - Cluj-Napoca), *Ivan Fedco - primul prozator ucrainean din România secolului al XX-lea* (Ioan Semeniuc - Cluj-Napoca), *Trăsăturile transformărilor interlingvistice gra-*

maticale ucraineano-române în procesul traducerii (Nina Huivaniuk și Lara Kuciurean - Ucraina).

Toate comunicările prezentate au fost urmărite cu interes de către numeroși participanți, inclusiv studenții Secției de limba și literatura ucraineană a Facultății de Litere. Au urmat intervenții de înaltă ținută, caracterizate prin profunzimea specifică intelectualilor de bună calitate.

Într-un cuvânt, ceea ce a caracterizat acest simpozion a fost contribuția originală și valoroasă a specialiștilor în domeniul limbii și literaturii ucrainene și în cel al relațiilor lingvistice și literare româno-ucrainene.

Nu mai puțin notabile au fost evenimentele subsumate Simpozionului Internațional: expoziția de carte găzduită de sala „D. Popovici”, în perioada simpozionului; vizionarea expoziției de icoane (Asociația etnografică „Kriza Janos”) și a Muzeului Universității „Babeș-Bolyai”; spectacolul oferit de Ansamblul coral „Vocile Ronei” (dirijor - prof. Geta Petrețchi) și de Formația de dansuri „Șoimii” din Rona de Sus, județul Maramureș; recitalul de poezie susținut de studenții Secției de limba și literatura ucraineană.

Se poate afirma, cu certitudine, că Simpozionul Internațional desfășurat la Cluj-Napoca a constituit un real succes.

Ion ROBCIUC

La fiecare început de primăvară, ucrainenii din întreaga lume își primenesc sufletele pentru a-l cinsti cum se cuvine pe poetul lor național, Taras Șevcenko.

Ucrainenii din România își aduc și ei prinosul de dragoste și recunoștință pentru cel care și-a iubit țara și limba până la sacrificiul de sine, lăsându-le drept testament aceste versuri: „De ce-i al vostru nu vă lepădați/ Iar ce-i străin învățați”.

Supranumit Cobzarul, Taras Șevcenko s-a născut la 25 februarie (9 martie după stilul nou) 1814, într-o familie de iobagi, în satul Morynți, județul Zvenyhorodsk, gubernia Kiev. Va face pasul spre eternitate în 1861, la vârsta de doar 47 de ani, după o existență cumplită, cu neputință de imaginat: din cei 47 de ani ai dramaticii și zbruciumatei sale vieți, 24 i-a petrecut în șerbie, 10 în deportare, iar 13 sub severă supraveghere polițienească.

A fost întemeietorul literaturii și artei plastice moderne ucrainene; un pictor și un gravor de frapantă originalitate, dublat de un gânditor de anvergură și de un pilduitor militant pentru eliberare socială și națională a poporului său, pentru înfăptuirea aspirațiilor și idealurilor sacre ale acestuia.

„A fost fecior de țăran, dar a devenit un stăpânitor în împărăția spiritului. A fost iobag, dar a devenit un titan în împărăția culturii umane. Soarta vitregă l-a urmărit în viață fără istov, dar n-a izbutit să-i transforme aurul sufletului în rugină și nici iubirea față de semeni în ură și trufie, iar credința în Dumnezeu, în necredință și pesimism”, spunea despre conaționalul său Ivan Franko, un alt exponent de geniu, postșevcenkian, al literaturii ucrainene.

Marele Cobzar

Poetul Ion Cozmei, traducătorul poeziei lui Taras Șevcenko în limba română, este de părere că „ceea ce reprezintă geniul eminescian pentru existența și perenitatea limbii și literaturii române, pentru fizionomia poporului român, întrușchipează plenar pentru poporul ucrainean creația literară și plastică a lui Taras Șevcenko, unul dintre cei mai însemnați reprezentanți ai romantismului slav și european”.

Dan Horia Mazilu consideră că „Taras Șevcenko își aduce locul într-un șir de cărturari militanți, solidarizați - în ciuda unor diferențe de orientare politică, mai pregnante ori mai mici - de niște idealuri comune: al libertății poporului ucrainean, al recâștigării demnității sale politice (care echivala cu păstrarea ființei naționale), al eliberării sociale și, desigur, al edificării unei culturi proprii, în continuarea remarcabilelor tradiții folclorice și prin asimilarea specifică și reelaborarea unor achiziții ale culturii universale.”

Înceiem cu gândurile poetului Ștefan Tcaciuc: „Taras Șevcenko este prorocul ce i-a redat poporului ucrainean identitatea națională și geniul ce a consacrat dreptul limbii ucrainene la eternitate, într-un moment când patria lui, Ucraina, gema de veacuri sub dominație străină. Pentru poporul ucrainean, Taras Șevcenko întrușchipează geneza noii lumi ucrainene și repunerea multimilenarei Ucraine la locul cuvenit pe harta lumii. Taras Șevcenko reprezintă pentru ucrainenii ceea ce reprezintă Mihai Eminescu pentru români. În ziua când România

va fi ocupată de Taras Șevcenko și Ucraina de Mihai Eminescu, în ziua aceea Cobzarul și Luceafărul vor străbate braț la braț lumea în lung și-n lat și tot la braț vor urca în împărăția

celor două limbi materne, ucraineana și româna, iar Ucraina și România vor rămâne cele mai frumoase icoane în memoria umanității.”

Ziua de naștere a poetului Taras Șevcenko a fost sărbătorită luni, 8 martie 2010, la Școala cu clasele I-VIII din Bălcești. Gândurile poetului au renăscut grație versurilor și cântecelor interpretate de membrii grupului „Bukovynka”. Și, într-o îngemănare firească, au fost sărbătorite, de ziua lor, mamele din întreaga lume...

Sărbătoarea Cobzarului a continuat marți, 9 martie 2010, la Negostina.

Cu acest prilej, a fost oficiată o slujbă de pomenire de către părintele-paroh Daniel Petrașuc. Au fost depuse flori și coroane la bustul poetului din fața Căminului Cultural din localitate. Personalitățile prezente la manifestare au evocat importanța creației șevcenkiene pentru cultura ucraineană și cea universală.

Elevii școlilor din Călinești-Cuparencu, Bălcești și Negostina au oferit un program artistic inspirat din creația lui Taras Șevcenko.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

P.S. Mulțumiri doamnei Mihaela Andrei, redactor la Radio Gold Rădăuți, pentru reflectarea evenimentelor dedicate zilei de naștere a poetului Taras Șevcenko în cadrul emisiunii „Activ FM” și în cadrul buletinelor informative.

Copiii și Taras Șevcenko

Aspect de la comemorarea marelui poet ucrainean Taras Șevcenko de către elevii Școlii din Rogojești

realizate în anii 1840, respectiv 1848 și reproduceri din picturile sale și ale altor pictori. De exemplu, autoilustrația lui Taras Șevcenko „Kateryna”, „Topolea”, de M. Mikeș, „Haidamacii” de O. Slasteov, autoilustrația „Slipyi”, „Naimycika” de K. Trutovskyi, „Kaukaz” de I. Repin, „Reve ta stohne Dnibr șyrokyi” de V. Kasian, „Raimska forteța” de T. Șevcenko, „Șevcenko na smertnomu loji” de P. Eisner. Toate au fost explicate pe înțelesul copiilor. S-au citit și versurile care au inspirat imaginile prezentate.

Apoi, dl profesor Semenciuc le-a vorbit copiilor despre viața marelui poet. Spre sfârșitul programului, elevii au recitat versuri de Taras Șevcenko, s-au citit poezii și s-au intonat cântece pe versurile lui.

La eveniment au participat activ învățătorii Vasile Ienache și Daniel Ciobotaru și educatoarea Aurelia Fluierică împreună cu copii de la Grădinița din Rogojești.

Olimpia IVANICIUC

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737**

**E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com**

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Ștefan Buciuta
Ion Covaci
Kolea Kureliuk
Teodor Sopco**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART ORGANIZATION SRL”**

Nu știu cât timp am stat așa culcat dar, pe nesimțite, somnul, totuși, m-a cuprins. Încă îmi mai amintesc că înainte de a adormi observasem faptul că pe cer stelele începuseră să pâlească - semn că până la ivirea zorilor nu mai rămăsese mult timp. De la parter încă mai ajungeau slab până la mine cuvintele cântecului... „suflecată pân-la brâu, ducea rufele la râu“ cântată de câțiva petrecăreți întârziți, obișnuiți probabil cu nopți albe...

M-au trezit razele prietenoase ale soarelui, care scaldau într-o lumină roșiatică tot peisajul înconjurător. M-am bucurat gândindu-mă la proverbul „Ziua bună se cunoaște de dimineață”. Că nu este întotdeauna chiar așa, vă veți convinge și dvs. lecturând cele ce urmează.

Nedormit, după peripețiile nopții, dar totuși optimist, am părăsit camera. Pe coridor era deja forfotă, multe studente, unele numai în neglijă, se plimbau, stăteau de vorbă, râdeau sau fumau. Au fost oarecum surprinse, dar nu prea s-au sinchisit de prezența mea printre ele. Atunci am conștientizat că eram singurul bărbat în tot spațiul respectiv. Mergeam uitându-mă la fețele lor și căutând să ghicesc care dintre ele ar putea fi acea Pușa. Mi-a fost imposibil, deoarece după aspect putea fi oricare dintre ele.

Am coborât la parter. În restaurant o femeie făcea curățenie dar, cu toate acestea încă mai erau vizibile urmele petrecerii din noaptea trecută.

Ajuns afară, eram convins că răcoarea dimineții, aerul proaspăt și mișcarea în aer liber vor contribui la refacerea mea, așa că am pornit voios la drum fără să-mi mai pese de cele întâmplate noaptea. La urma-urmei, nu era chiar o tragedie, se mai întâmplă și așa ceva. Într-un fel eram și bucurat la gândul că, întors acasă, voi avea ce povesti alor mei iar ei, în mod sigur se vor amuza. Încă nu știam că la acestea se vor mai adăuga și altele. Dar, să nu anticipez.

Având la dispoziție o zi întreagă, intenționeam să mă duc în partea nordică a muntelui, cu vedere spre orașul Câmpulung Moldovenesc, unde încă nu fusese niciodată.

Ziua fiind frumoasă, prevedeam o „recoltă” bogată de impresii și fotografii. Am pornit la drum, delectându-mă cu ce vedeam și fotografiind tot ce consideram că merită. Timpul trecea repede și deja se făcuse de amiază. După o scurtă pauză de prânz „din traistă”, am pornit mai departe, distanțându-mă tot mai mult de hotel.

Peisajele erau tot mai frumoase, dar vremea începuse să se strice, vântul se întetea iar pe cer norii se adunau tot mai deși. La munte se întâmplă frecvent ca pe parcursul zilei să apară schimbări ale vremii. Fiind silvicultor - om de teren - eram obișnuit cu astfel de situații, întorsătura lucrurilor nu mă deranja, singurul inconvenient era însă faptul că-mi crea probleme la fotografiere, deoarece lumina este esențială pentru reușita fotografiilor.

În așteptarea unor condiții optime, tot mergeam, mă întorceam, mă opream, de multe ori învărtindu-mă pe loc și, schimbând pozițiile, căutam unghiurile cele mai potrivite pentru a fotografia. Pentru un cunoscător în tehnica fotografierii, toate acestea par normale, dar pentru necunoscătorii pot însemna multe...

Ocupat cu fotografiatul, nu mi-am dat seama că în apropiere, pe o pajiște, un cioban păștea câteva oi, nu prea multe, dar păzite de câțiva câini ciobănești de rasă mioritică. Eu îmi vedeam de ale mele, turma păștea liniștită, câinii o păzeau, dar am observat că ciobanul mă studia, urmărindu-mi cu multă atenție toate mișcărilor. Nu am acordat atenție acestui fapt, deoarece am mai avut ocazia să întâlnesc această categorie de oameni simpli, pentru care un fotograf și aparatul său constituiau ceva deosebit.

M-am trezit la realitate când, în urma unui

semn al ciobanului, câinii, patru la număr, s-au năpustit, lătrând, spre mine! Într-o clipă de stupefacție m-am și imaginat sfâșiat de acei câini fioroși care mă atacau ca pe un animal sălbatic. Sincer să vă spun, inima mi se făcuse cât un purice, tremuram, iar tensiunea și adrenalina cred că atinseseră valori maxime. Mă așteptam ca din clipă în clipa acești „cei mai buni prieteni ai omului” să-și înfigă colții în părțile moi ale corpului meu... dar nu a fost să fie așa. Ajun-

Peripeții pe Rarău

gând aproape de mine, câinii m-au înconjurat postându-se aproximativ în direcția celor patru puncte cardinale și s-au oprit pe loc, dar continuând a lătra cu înverșunare. Nu-mi venea a crede.

După ce m-am mai dezmeticit din șoc mi-a venit în minte dictonul „Cogito, ergo sum” deci, încă mai existam, întreg și nevătămat. Era totuși un fapt încurajator. Câinii mă țineau sub un tir încrucișat de lătrături. Atunci am regretat că în locul aparatului de fotografiat nu am la mine un par, însă așa, dezarmat, nu-mi mai rămânea nimic de făcut decât să stau nemișcat așteptând următoarea mișcare a inamicilor mei.

Nu înțelegeam de ce ciobanul, contrar tuturor obiceiurilor pastorale, nu-și retrage câinii.

Hotelul-restaurant „Rarău” de pe Rarău

Am întors încet capul căutându-l cu privirea dar, stupoare, acesta dispăruse ... lăsându-mă în seama ajutoarelor sale credincioase. Era ceva de neconceput.

Rămăsesem și eu, și câinii în aceeași poziție, doar intensitatea agresivității acestora mai scăzuse. Totuși, orice mișcare a mea stârnea noi mărăituri amenințătoare. Nu știam ce să fac, așa că am hotărât ca timpul să rezolve situația și am rămas să aștept.

Mi se părea că timpul se scurge foarte încet și că a durat o veșnicie până a apărut din nou ciobanul, clar nu singur, ci însoțit de trei bărbați. Mă vedeam salvat. La o altă poruncă a ciobanului câinii s-au retras, nu însă înainte de a-mi arunca niște priviri care însemnau multe.

Am răsuflat ușurat, îmi revenise oarecum stăpânirea de sine și chiar mă pregăteam să-l dojenesc pe cioban, pentru cele întâmplate. Însă nu am apucat să fac asta, căci ceilalți bărbați s-au apropiat de mine, iar unul dintre ei, îmbrăcat în costum și cu cravată, mă întrebă direct, cu autoritate:

- Ce faceți aici, tovarășe?

- Sunt excursionist, mă plimb, admir peisajul pe care-l și fotografiez dacă este mai deosebit, am răspuns eu.

- Că fotografiați, asta se vede, dar de ce fotografiați? întrebă al doilea bărbat.

- Pentru ca să am amintire de la locurile vizitate.

- De ce fotografiezi tocmai în această zonă și nu în altă parte? Rarăul este mare - interveni al treilea bărbat, îmbrăcat într-o salopetă curată, aproape nouă - adresându-mi-se la persoana a doua singular.

- Am făcut și în alte părți iar acum am ajuns și aici unde încă nu am fost. Dar de ce mă întrebați, nu este voie de fotografiat? am întrebat eu.

- Tăceți! Acum noi punem întrebări! se răsti al doilea bărbat.

- De ce ne-ați fotografiat?

- Cine v-a permis să fotografiați? întrebă iar, pe un ton autoritar, primul bărbat. Știți că aici este interzis fotografiatul?

Eram supus din nou unui tir încrucișat, de data aceasta verbal, cu întrebări din partea acestor bărbați. Încercam să le răspund la toate întrebările care se revărsau asupra mea ca o avalanșă.

- Nu v-am fotografiat, nici nu știu cine sunteți și de unde veniți și nu am știut că în această zonă este interzis fotografiatul, mă justificam eu.

- Ei, lasă, tovarășu', nu mai fă pe naivu', am mai văzut noi șmecheri d'ăștia, noi te-am urmărit și am văzut ce fotografi ai, continuă să-mi vorbească la persoana a doua singular bărbatul în salopetă.

- Vă spun drept, interesul meu este să fotografiez peisaje.

- Crezi că ne duci de nas cum vrei? - interveni din nou bărbatul respectiv - ia dă încoa' aparatul, o să vedem noi ce ai fotografiat.

- Nu, mai bine să-i scoatem filmul își dădu cu părerea altul.

Simțeam că se îngroașă gluma. Stăteam ascultându-i și nu-mi venea a crede urechilor ce auzeam. Oare de unde atâtea „ceasuri rele” pe capul meu? Oare nu-mi era de ajuns ce pătimisem până atunci?

Ciobanul nu intervenea în discuție, dădea numai aprobator din cap la fiecare întrebare sau remarcă a celor trei bărbați. Aceștia continuau să-mi pună întrebări, de multe ori fără a-mi da răgazul să răspund la ele.

- Legitimați-vă! spuse la un moment dat bărbatul autoritar.

- Dar, fără supărare, aș vrea să știu și eu cine sunteți, am avut curajul să întreb.

- Auzi la el ... zâmbind spuse unul, tovarășu' vrea să ne legitimăm noi lui, ca să vezi...

- Da, pentru că așa cum dumneavoastră îmi cereți mie să mă legitimizez ca să știți cine sunt, tot așa și eu am dreptul să știu cine mă legitimizează și în ce calitate, am răspuns.

Revenindu-mi, începusem deja să prind curaj nelăsându-mă intimidat de prezența și insistența lor.

- Tovarășu', dacă nu vrei de bună voie, noi te putem obliga, începu să amenințe bărbatul în salopetă. Arată-ne buletinul sau orice altă legitimație.

- Nu-l am asupra mea, a rămas la recepția hotelului unde sunt cazat, dar dacă totuși insistați să-l vedeți, putem merge până acolo.

Bărbații s-au retras puțin deoparte, discutând ceva între ei. După un timp, bărbatul autoritar se apropie și spuse:

- Să mergem până acolo.

Și am pornit cu toții, eu la mijloc flancat de cei trei bărbați, ciobanul, câinii și chiar o parte dintre ei care, pascănd, se îndreptau spre aceeași direcție.

(Continuare în numărul următor)

Iarema ONEȘCIUC

Marți, 23 martie, locuitorii orașului-stațiune Gura Humorului din județul Suceava, cât și turiștii care, profitând de vremea frumoasă a acestei primăveri, erau prezenți în număr mare în localitate, au avut plăcuta surpriză să afle că, în acea zi, în oraș se desfășura Târgul de Paști de ouă „închistrite“.

Manifestare tradițională, acest Târg a ajuns la a XII-a ediție. Organizat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale – Suceava, Primăria Orașului Gura Humorului și Muzeul Obiceiurilor Populare din Bucovina, Târgul are loc întotdeauna în marța premergătoare sărbătorii Floriilor din calendarul creștin-ortodox. Scopul Târgului de Paști de la Gura Humorului este, așa cum se precizează în regulament, „stimularea creatorilor populari autentici și promovarea valorilor culturale tradiționale durabile românești” și se adresează tuturor creatorilor/meșteșugarilor care respectă tehnica, creativitatea, cromatica ouălor pascale „închistrite“, tradițional specifice localității sau zonei de unde provin.

Conform aceluiași regulament, în egală măsură, Târgul „se adresează tuturor persoanelor care au îndrămat adevărate școli ce au drept scop recuperarea și transmiterea valorilor culturale tradiționale autentice românești”.

Anul acesta s-a înregistrat un număr record (63) de participanți din zonele județului unde se

Târgul de Paști

„închistrite“ de dâșii, dar au efectuat pe loc și demonstrații practice de creație, spre admirația vizitatorilor.

Îmbucurător este faptul că la această ediție au fost prezenți, în afara meșterilor consacrați, ca de exem-

plu deja binecunoscuta Filoteia Drajmici din Paltinu, și mulți meșteri tineri, unii chiar foarte tineri, novici. La târg au fost prezenți, în multe cazuri, și membri ai aceleiași familii, dar din generații diferite, cum a fost cazul doamnei Elena Torac din Brodina, cu fiul Petre și fiica Andreea, al familiei Iasinovschi, cu cei doi copii gemeni, Andrei și Andreea, sau al familiei Chimec, toți din Paltinu, al familiilor Ursachi din Slătioara, Sauciu din Gemenea, Ciuvercă din Câmpulung Moldovenesc, Pașcaniuc din Marginea și alții.

Este îmbucurător că tradiția încondeierii ouălor pascale se transmite de la o generație la următoarea care, la rândul ei, vine cu o idee nouă, mai adaugă ceva, deși tehnica de încondeiere a rămas de-a lungul timpului neschimbată.

Târgul de Paști, desfășurat la Muzeul Obiceiurilor Populare din Gura Humorului, a fost deschis toată ziua, pentru a putea fi vizitat de un număr cât mai mare de vizitatori.

În a doua parte a programului, membrii juriului, format din specialiști în domeniu, i-au recompensat pe Popescu Valeria din Brodina cu Marele Premiu și Trofeul Târgului de Paști și pe Candrea Victoria din Poiana Stampei cu Premiul pentru revigorarea tradiției. Au mai fost distribuite diplome de excelență și speciale, iar toți participanții au primit diplome de participare.

Spre seară, târgul „și-a închis porțile”, dar impresiile plăcute pe care le-a produs vizitatorilor vor dăinui încă mult timp în amintirea acestora, fiind immortalizate și pe video, și într-un mare număr de fotografii.

De pe acum, ediția următoare, a XIII-a, este așteptată cu nerăbdare. Există premise ca, în ciuda numărului pe care-l va avea (nu suntem superstițioși) să fie o ediție și mai reușită decât cea din acest an. Până atunci, doresc tuturor creatorilor, vârstnici și tineri, avansați și novici, din toate zonele și localitățile cu tradiție în arta încondeierii ouălor pascale, multă pasiune, dăruire și succes în această artă.

Iarema ONEȘCIUC

practică „închistrită” (încondeierea) ouălor pascale. Au venit creatori din Brodina, Câmpulung Moldovenesc, Coșna, Doroteia, Dorna Candreni, Gemenea, Marginea, Moldovița, Paltinu, Slătioara, Suceava și Vatra Moldoviței. Procentual, cei mai mulți participanți au fost din Paltinu – localitate cu o mare tradiție în încondeierea ouălor pascale, îndeosebi a celor cu specific huțul, foarte răspândit în zonă.

Meșterii populari, purtând costume pitorești, specifice localităților pe care le reprezintă, au expus spre jurizare ouă

Ouă încondeiate și obiecte vechi la Festivalul de la Moldovița

Moldovița a fost duminică, în Ziua Floriilor, gazda celei de a IV-a ediții a Festivalului Ouălor Încondeiate. Chiar dacă vremea nu a fost cea dorită de organizatori și de turiști, pentru că a plouat toată ziua și a fost destul de frig, zeci de artiști populari din zonele Moldovița, Câmpulung, Paltinu, Vama, Vatra Moldoviței, Brodina au ținut să fie prezenți la festival cu ouă „închistrite”, cu preparate de post – la secțiunea gastronomie, și icoane, fotografii vechi, costume populare – la secțiunea artă tradițională veche.

Promovarea tradițiilor din Bucovina

Fiecare încondeietoare a venit în expoziție cu cele mai reușite ouă, executate după metode tradiționale, folosind chișița, simbolurile vechi și culori specifice zonei. La deschiderea evenimentului, preotul Aurel Goraș, protopopul Protoieriei Câmpulung Moldovenesc, a stropit cu apă sfințită toate coșurile cu ouă și coșurile cu preparate de post, în semn de binecuvântare. Preotul Goraș a oferit fiecărui participant la festival câte o carte de rugăciuni și o iconiță. Grupuri de elevi și preșcolari din Moldovița au susținut un program artistic cu tematică pascală.

Primarul comunei Moldovița, Traian Iliesi, a spus că festivalul are drept scop punerea în valoa-

re și promovarea tradițiilor cultural-meșteșugărești ale ucrainenilor huțuli din Bucovina. El a mulțumit tuturor gospodarilor din localitate pentru sprijinul acordat în realizarea acestui festival, în special celor care au pus la dispoziție propriile colecții de icoane vechi și fotografii, dar și invitațiilor prezenți duminică la Moldovița, deputatul PDL Gabriel Gospodaru și vicepreședintele Consiliului Județean Suceava Daniel Cadariu.

Un rol important în organizarea festivalului de la Moldovița l-a avut și Lucia Condrea, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, la inițiativa căreia „s-a născut” această manifestare. Ea ne-a spus că „nu se poate ca în Moldovița, unde au fost și sunt încă multe încondeietoare, mulți huțuli care au moștenit arta „închistrită” ouălor, să nu existe un festival, să nu existe o manifestare la care să se întâlnească artiști populari, care să schimbe idei, să arate lumii întregi de ce sunt în stare, de dragul artei tradiționale”.

Toți încondeietorii sunt câștigători

Ca și anul trecut, juriul festivalului, al cărui președinte a fost prof. univ. dr. preot Florin Bucescu, a acordat mai multe premii, la fiecare secțiune. La secțiunea gastronomie și artă tradițională veche, fiecare participant a obținut

câte o diplomă de excelență. La secțiunea ouă încondeiate s-au acordat mai multe premii, pe categorii – copii și adulți. Și în acest an s-au remarcat elevi de la școlile din Moldovița, Câmpulung Moldovenesc, Vama, Paltinu și Slătioara – Stulpicani. Aceștia sunt considerați continuatorii tradițiilor din Bucovina.

Încondeietoarele și-au expus ouăle „închistrite” folosind coșuri frumos împletite, împodobite cu ștergere țesute, lângă care au așezat coșuri cu iepurași vii, pască, ouă roșii și crenguțe de salcie, pentru că erau Floriile. Nu au lipsit nici ghivecele cu grâu verde, buchetele cu flori de primăvară, crenguțele de brad, panglicile tricolore. Unele încondeietoare și-au adus și chișițele și recipientele conținând culori naturale, cu care au făcut demonstrații de „închistrită” în fața turiștilor. Toate încondeietoarele erau îmbrăcate în costume populare specifice zonei reprezentate, aceasta fiind una din condițiile de participare la concurs.

Daniela MICUȚARIU

Discursurile din cadrul festivității de deschidere au fost însoțite de o prezentare PowerPoint ce conținea atât date informative legate de desfășurarea olimpiadei, cât și imagini relevante din activitățile școlare și extrașcolare desfășurate la nivelul județului. În încheiere, au cântat solista Loredana Mândriș-

Aspect din sală

teanu și ansamblul „Kolomyika” din Siret, condus de prof. Zirca Ianoș. În cadrul aceleiași zile, elevii au avut prilejul de a vizita Universitatea suceveană, fiind însoțiți de un ghid.

Cea de-a doua zi a debutat cu întrunirea comisiei pentru extragerea variantelor de subiecte. Am beneficiat de ajutorul elevilor voluntari din cadrul Colegiului Național „Mihai Eminescu”, fapt ce a contribuit la o mai bună organizare a lotului olimpic în vederea ocupării sălilor de clase pentru susținerea celor două probe. Atât proba orală, cât și cea scrisă s-au desfășurat în condiții normale, fără incidente. În urma afișării rezultatelor, nu s-au înregistrat contestații. După desfășurarea probei scrise, elevii participanți s-au putut bucura de o excursie prin orașul Suceava. Ei au vizitat Muzeul de Istorie, Cetatea de Scaun și Sediul UUR.

Pentru cadrele didactice prezente, Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării din cadrul Universității „Ștefan cel Mare” a organizat cursurile de formare „Prezentarea modului de accesare a proiectelor DRI” și „Proiecte educaționa-

le în CAE”, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar al Județului Suceava. Formatorii acestor cursuri au fost prof. Delia Martineac și asist. univ. drd. Angela Robu.

Ziua de vineri a fost rezervată în exclusivitate excursiei pe meleagurile bucovinene. Traseul stabilit a fost următorul: Suceava – Biserica Bogdana Rădăuți – Mănăstirea Sucevița – Mănăstirea Moldovița – Școala Paltinu – Mănăstirea Voroneț – Monumentul Olhăi Kobyleanska din Gura Humorului și expoziția foto din cadrul Muzeului Suceava. Oaspeții au fost deosebit de încântați de mirificul peisaj bucovinean și de Sfintele Mănăstiri ctitorite de voievodul Ștefan cel Mare.

O primire cu totul și cu totul deosebită ne-au făcut bunii noștri prieteni, ucrainenii huțuli de la Paltinu. Încă de la poartă am fost întâmpinați cu pâine și sare, după datina străbună, de copii îmbrăcați în mândrul port huțul. Aici am putut vedea un atelier de încondeiere a ouălor și am asistat la un recital de cântece ucrainene pregătit de elevii îndrumați de prof. Viorica Negură. Directorul școlii, prof. Ilie Sauciuc, ne-a ghidat prin muzeul școlii, unde erau expuse obiecte tradiționale și costume populare cu o vechime de 100 și chiar 200 de ani. Gazdele au oferit și o masă plină cu bucate alese, gest pentru care le adresăm toate mulțumirile noastre.

Festivitatea de premiere a avut loc sâmbătă, în Aula Colegiului Național „Mihai Eminescu”. Ne-am bucurat nespuse de mult să-i avem alături de noi în aceste momente speciale pe doamna deputat prof. univ. dr. Sandală-Maria Ardeleanu (care a dăruit școlilor participante cărți pentru bibliotecă) și pe domnul deputat Ștefan Buciuta. Au mai fost prezenți la festivitate insp. gen. Mihai Vitcu, consulul Vasyl Nerovnyi, poetul Ion Cozmei (care a dăruit cărți laureatilor premiului I) și directorul Colegiului Național „Mihai Eminescu”, Mircea Popescu, căruia îi mulțumim pentru găzduirea olimpiadei noastre în cadrul instituției pe care o conduce.

DI profesor Ioan Chideșciuc a prezentat, în câteva cuvinte, numărul 1 al revistei dedicate acestei „ediții de majorat”. S-a editat în premieră o revistă a olimpiadei, coordonatori fiind prof. Ioan Chideșciuc și insp. Lucia Mihoc, publicație apărută cu susținerea dlui deputat Ștefan Buciuta, președintele UUR, și a dlui Ioan Bodnar, președintele filialei Suceava a UUR.

Elevii premiați au primit recompense în bani, oferite de Ministerul Educației și de UUR, cărți, oferite de UUR - filiala Suceava și de Consulatul General al Ucrainei la Suceava, și CD-uri cu muzică ucraineană, oferite de Loredana Mândrișteanu. Pentru prima dată, au fost oferite premii speciale pentru elevii care s-au remarcat la proba orală prin dicție, vocabular bogat și fluență în exprimarea în limba maternă. Aceștia au primit diplome, câte 40 de lei și cărți, iar restul elevilor participanți au primit câte 30 de lei și cărți oferite de UUR. Precizăm că suma de bani necesară pentru recompensarea acestor elevi a provenit de la sponsorii atrași de insp. Lucia Mihoc și lect. dr. Anamaria Herțanu. Trebuie să menționăm că dsoara președinte Herțanu s-a preocupat intens de bunul mers al acestei competiții, astfel încât ea s-a desfășurat în cele mai bune condiții, fapt pentru care îi mulțumim. Printre sponsorii ce au contribuit la susținerea financiară și materială a olimpiadei s-au numărat S.C. Facos S.A., S.C. Ecuador, Școala Creștină Natanael – Suceava, Parohia Sf. Gheorghe – Bosanci și școlile din județul Suceava în care se studiază limba maternă ucraineană. Profesorii însoțitori și membrii Comisiei Centrale au primit diplome din partea Consulatului General al Ucrainei la Suceava.

Comisia Olimpiadei Naționale de Limba și Literatură Ucraineană

Moment de la înmânarea premiilor

turi de noi în aceste momente speciale pe doamna deputat prof. univ. dr. Sandală-Maria Ardeleanu (care a dăruit școlilor participante cărți pentru bibliotecă) și pe domnul deputat Ștefan Buciuta. Au mai fost prezenți la festivitate insp. gen. Mihai Vitcu, consulul Vasyl Nerovnyi, poetul Ion Cozmei (care a dăruit cărți laureatilor premiului I) și directorul Colegiului Național „Mihai Eminescu”, Mircea Popescu, căruia îi mulțumim pentru găzduirea olimpiadei noastre în cadrul instituției pe care o conduce.

După masa festivă organizată în cinstea olimpiadei, elevii, alături de însoțitorii lor, au putut poposi la Biserica Ortodoxă Ucraineană Sf. Apostoli Petru și Pavel din Suceava, unde au fost întâmpinați cu mult drag de către preotul Mihai Maghiar.

Ne bucurăm că am avut o echipă demnă de toată lauda, în frunte cu doamna insp. Lucia Mihoc, cu ajutorul căreia am reușit organizarea celei mai importante competiții școlare, și suntem cu atât mai mulțumiți de efortul depus, cu cât și participanții la olimpiadă și-au exprimat satisfacția. Considerăm că această minivacanță petrecută în sânul Bucovinei nu le-a oferit doar posibilitatea de a-și manifesta cunoștințele de limba maternă ucraineană, ci și ocazia de a lua cu sine tabloulul țărâmului bucovinean și de a lega noi și trainice prietenii.

prof. Delia Mihaela MARTINEAC

O radiografie literară a Deltei

Interviu cu învățătorul și scriitorul Paul Sârbu din Letea, Delta Dunării

– Ați fost premiat de filiala Dobrogea a **USR**, apreciat de critică, prezentat (eu însumi am scris despre romanul „Samka” în „**Bucovina literară**”). **Lucrând câțiva ani la Școala cu clasele I-VIII din C. A. Rosetti ca profesor de limba română, cunosc, în general, viața oamenilor din Deltă, și în special viața ucrainenilor din Letea și a rușilor - lipoveni din Sfiștoșca și Periprava. De aceea, nu am putut să nu remarc influența lor puternică în creația dv. În ce măsură realitatea Deltei, care este inconfundabilă, vă determină creația?**

– Întrebarea dvs. include și răspunsul. Este evident că obiceiurile și cultura ucrainenilor, modul lor de viață mi-au marcat prozele. Spațiul literar al Deltei nu a fost explorat de un trăitor în aceste locuri, ci doar de scriitori aflați în tranzit, ca turiști. Eu am schimbat optica, desființând clișeele de „zonă-paradis” etc., scoțând la iveală o lume sufocată într-un mediu închis, izolat, o lume sălbatică, aprigă, bântuită de crime, duhuri, alcoolism, de oameni larvari și pierduți, neîntrezărind nicio speranță, o lume de suflete chinuite. Într-o altă zonă geografică, unde densitatea de scriitori care și-au legat numele de acele locuri era mare, ar fi fost mult mai greu să-mi găsesc un stil original. Practic, nimeni nu a făcut o radiografie literară internă, ca trăitor al vieții din Deltă, până la mine, iar eu am „marcat teritoriul”, găsim acest spațiu, geografic și literar, virgin, fiind un norocos, în acest sens.

– **Cum vi se par locuitorii Letei, cum este această comunitate de ucraineni în comparație cu ceilalți locuitori ai comunei C.A. Rosetti?**

– Aș zice că oamenii, în viața de zi cu zi, m-au adoptat demult în comunitate și sunt considerat de-al lor, acesta fiind și satul natal al copiilor mei. Nu am avut un regim preferențial: dacă mi s-a jupuit vaca, au pățit-o și alții... Dar, zeci de ani, oamenii mi-au spus Paulică, Pavlo, Pavel. Am fost ajutat în momentele grele ale vieții, uneori lovit, ca toată lumea. Mă simt dator față de acești oameni în mijlocul cărora s-a scurs viața mea, fac totul pentru școală, de curând am colaborat cu TVR, s-au strâns niște fonduri și se lucrează la reabilitarea școlii, la înființarea unei clase de informatică și a unei săli de sport, copiii pleacă în tabără gratuită. ... Patru elevi din Letea sunt la facultate... Puțini, în general nu localnici, ci „intermediari”, s-au simțit atinși în interesele lor atunci când am scris niște proze despre braconieri, amenințându-mi familia. Dar au trecut și acele timpuri, acum e bine... Problema e că mulți nu fac diferența între ficțiune și real, între literatură și viață, confundându-le... Oamenii, în aceste timpuri grele, se luptă cu supraviețuirea. Cel puțin pe aici, asistăm la crepusculul unei minunate etnii, de oameni viteji în luptă și neîntrețuți gospodari pe la casele lor. Dar această etnie este deschisă și dispusă autodizolvării, globalizării, din păcate; pierderea pe viitor a identității ei culturale e previzibilă, spre deosebire de alte etnii, care sunt închise sau semideschise, mai conservatoare.

– **Știu că vă place mult Taras Șevcenko, aveți o ediție din opera lui moștenită de la tatăl dvs. Îl pomeniți și în romanul „Samka”, în care afirmați că fondatorii satului Letea cântă**

tau adesea diferite cântece pe versurile lui, atât la neaz, cât și la bucurie. În fiecare an, în martie, m-ați sprijinit activ în evocarea Marelui Cobzar al poporului ucrainean, în școlile comunei.

– Lui Taras Șevcenko i s-ar potrivi versurile lui Coșbuc: „Sunt suflet din sufletul neamului meu /Și-i cânt bucuria și-amarul”. Este expresia totală a spiritului ucrainean. Un șerb, un plugar, un om înfometat, un servitor, un „kozaciok” bătut și umilit, un haidamac, un iubitor de învățătură, de poezie și pictură, un mare visător la libertate, un suflet răscumpărat cu două mii cinci sute de ruble, un student revoltat, un surghiunit, un martir național al poporului său – i s-au purtat osemintele în glorie și în plânsul național –, un poet de geniu, simplu și adânc, ce mișcă mecanismele fundamentale ale inimii, idolatrizat în rând cu icoanele și cu Dumnezeu. Orice ucrainean se regăsește în Taras Șevcenko cu ceva. Pe bună dreptate, ucrainenii urcă treptele mausoleului lui în genunchi, plângând cu pietate și evlavie. Chiar la noi, la Letea, portretul geniului național și universal ucrainean a fost așezat, cu o evlavie mistică, între două icoane, așa l-am sărbătorit ! Dar Taras Șevcenko aparține națiunii universale numite Poezie. Nu aparține numai ucrainenilor!

– **Ce proiecte literare aveți?**

– Este evident că scrisul este un blestem și cel ce a pornit pe acest drum nu se mai poate opri decât „la marele popas de dincolo de astre”, cum a spus un poet. Nu pot să dezvălui prea multe, dar pot spune că lucrez la un roman cu titlul provizoriu „Grindul liliacilor”, care începe cu inundarea unui sat care se transformă în mlaștină, cu o invazie de liliaci, sfârșindu-se cu seceta și plecarea chiropterelor. În paralel, lucruri mai mici, am terminat o povestire care va apărea în următorul număr al revistei „Origini – Romanian roots” și mai trudesce la partea a patra a ciclului de poeme de dragoste „Noaptea Deltei”. Atât cât am timp de la Dumnezeu românii și al ucrainenilor, cât sunt ferit de necazurile și muncile zilnice, nu fac altceva decât să scriu și să citesc, timpul fiind cel mai prețios dar al omului pe pământ.

– **În încheiere, stimată coleg, țin să vă mărturisesc că v-am apreciat și apreciez mult faptul că, român fiind, muncii de decenii într-un sat izolat de ucraineni, că depuneți eforturi colosale pentru ridicarea nivelului de cultură al acestora, încercând, în același timp, să sădiți în tânăra generație iubirea pentru limba maternă. Rar asemenea oameni. Sinceră admirație pentru activitatea dumneavoastră didactică și pentru cea scriitoricească. Sănătate și succes în ambele domenii!**

– Aceași admirație o am și eu pentru Vichentie Nicolaiciuc, om cu două inimi, una română și alta ucraineană, care se sacrifică, venind în inima Deltei, în izolare, să învețe copiii. Îl așteptăm și la toamnă! Acest rege Lear, singur într-o țară fără supuși, căci confrății ucraineni, cei din Deltă cel puțin, nu-l sprijină cu nimic, refuză prin semnătură limba maternă, se declară români la recensământ, nu vin la sărbătorirea geniului lor național, nici ei și nici autoritățile locale. În această țară pustie, un utopic, cu un dor neîmpăcat, cu un gol în suflet, aleargă, vorbește cu oamenii, împarte invitații, face ore de limba ucraineană cu acordul meu, în cadrul orarului meu, dar elevii nu reușesc să îngaime în limba lui Taras Șevcenko nici măcar o poezie, deși în română știu multe poezii ale

Cobzarului. Și totuși, acest „frumos nebun al marilor pustii”, ca să parafrazez un confrate scriitor, se luptă de unul singur, încearcă să „reînvie” tradițiile și obiceiurile cele vechi, ale foștilor cazaci zaporojeni. Cheamă reprezentanți ai ambasadei Ucrainei, cheamă formații din Ucraina, dar este refuzat oficial și politicos, frații lui ucraineni răspunzând în scris că „sunt prezenți numai cu sufletul la Zilele Șevcenko”, pe care noi, într-un cadru restrâns, câțiva profesori și câțiva elevi, îl comemorăm, realmente cu lacrimi în ochi. Probabil că Vichentie Nicolaiciuc nu va reuși să reînvie ceea ce este mort, nu va reuși să transforme apusul acestei etnii în răsăritul ei, dar rămân acești oameni romantici, utopici, care aleargă cu un dor nestins după un trecut pierdut, care nu se mai întoarce! Să le dăm totuși o speranță, o șansă... Deși, eu, unul, nu mai cred în minuni și, cu nesfârșită tristețe, repet: asistăm la crepusculul celei mai frumoase dintre etnii, înghițite de globalizare, de cursul firesc al istoriei și limbii...

prof. Vichentie NICOLAICIUC

Prietenul meu

Rândurile ce urmează pot fi desprinse dintr-o poveste încă nescrisă care-mi cutreieră imaginația în aceste nopți de martie, încă de iarnă. Totuși, după parcurgerea lor, cititorul va deduce dacă personajul meu ar putea să existe în realitate. Neavând somn, ascultam lângă fereastră căderea fulgilor de nea și parcă mi-a bătut cineva la ușă. Ei, cine? Chiar prietenul meu, pe care-l recunosc după mers. Am sărit ca ars. A fost însă o părere, pentru că în ultimul timp mă gândisem prea mult la el. De ce nu mă mai salută, oare, ca odinioară, când ne întâlneam aproape zilnic la o tacla? Ne spuneam păsurile, oftând din rărunchi, obidiți de unele griji. Și ne împrumutam cu bani. Mă rog, eram prieteni. Cum de s-a schimbat atât de repede amicul meu? Mă evită. E drept că punga mea e cam goală, iar în a lui nu încap banii. Recunosc, mă deranjează când, noaptea, aud miorlăiturile gaterului intrat în călduri de atâția bușteni făcuți scândură. Omul a devenit bogat. Treaba lui. Un lucru e sigur: săraci, bogați - tot oameni rămânem, mâncăm cu o singură lingură, chiar dacă a mea e din lemn. Decât să ai atâția bani, mai bine să le duci dorul. Oare așa o fi?

Pustiul din suflet

Raveca Danilasciuc e o vârstnică văduvă. Trăiește singură, ca mulți bătrâni din Izvoarele Sucevei. Femeia e și bolnavă. N-o mai țin picioarele. Se mișcă doar prin casă, sprijinită în cărje. Trăiește cu pensie de urmaș. Apa, câte un braț de lemne, de-ale gurii îi mai aduc oameni milostivi, ce-i trec deseori pragul, căsuța ei fiind foarte aproape de ulița ce duce spre bisericuța din deal. Deunăzi, coborând dinspre lăcașul sfânt, am intrat pe la văduva Raveca. După cum mi-a vorbit, mi-am dat seama că vizita mea, deși scurtă, i-a alungat, pentru o vreme, pustiul din suflet.

Materiale de Decebal Alexandru SEUL

Lada căzu la picioarele lui Dajd-boh, iar când îi povesti de ce a venit el îi arătă insula unde Stry-boh se desfăta privind la chipul Iaroslavei, vânturile se uitau cu drag la ea, iar Furtuna și Morena tremurau de ciudă.

„Vezi, Lada, deși Iaroslava se bucură de prietenia lui Stry-boh, ea ar vrea totuși să se întoarcă la tatăl ei. Pot să-ți dau doar un sfat, Lada, nu pot să mă bag între ei, căci, după cum știi, în curând va veni iarna și atunci Ciorno-boh - tatăl Morenei - va avea mai multă putere decât mine. Dacă eu te voi ajuta s-o iei pe Iaroslava, el se va alia cu Stry-boh, iar acesta va porunci vântului de miazănoapte să trimită asupra mea geruri mai mari decât de obicei!”

Și mai adăugă: „Ia uite, Morena se află înaintea tronului zeului negru Ciorno-boh. Ea i se plânge de Iaroslava, Stry-boh și vântul de apus. Ciorno-boh a privit-o pe Iaroslava și fața i s-a înseninat căci îi plăcuse. Dacă o va lua în împărăția sa, atunci tatăl ei o va pierde pentru totdeauna. Trebuie s-o ascunzi în castelul rusalcelor - zânele apei - aflat pe fundul lacului, aproape de insulă. Grăbește-te, Lada, cât mai e timp. Făgăduiește-le rusalcelor multe raze de soare, care să ajungă până în fundul lacului, dacă se vor învoi s-o ascundă pe Iaroslava”.

Cât ai clipi, Lada se și afla deasupra lacului, unde zări prin perdeaua de apă castelul de cleștar al rusalcelor. Ele își duceau traiul în castel; unele își pieptăneau pletele de aur, unele ședeau sau stăteau culcate pe paturi din prețioase scoici de diferite culori. Micile lor trupuri străvezii tremurau de frig, căci razele soarelui nu ajungeau până la ele. Așteptau cu nerăbdare să răsară luna ca să se încălzească la razele ei.

Lada aruncă o mână de raze de soare în castelul rusalcelor, unde se făcu deodată cald. Mai aruncă apoi încă multe mănunchiuri de raze de soare. Rusalcele, de parcă ar fi reînviat,

se prinseră de mânuțe și începură să dănțuiască în horă.

„De unde ne vine atâta bine? Ia du-te și vezi ce este, fata mea!” zise regina rusalcelor către una dintre ele. Mica rusalcă înotă până la mal și scoase capul deasupra luciului apei. Lada îi transmise reginei rugămintea ei.

În timpul acesta, Stry-boh se trezi cu un oaspete neașteptat, care își făcu intrarea cu mare vuiet. Era trimisul lui Ciorno-boh care îi cerea să i-o dea pe Iaroslava, Stry-boh îl puse

aproape de malul apei. Din lac ieși o rusalcă. Brațele-i albe ca neaua o cuprinseseră pe față și într-o clipă se făcură nevăzute amândouă sub apă.

Pe celălalt mal stătea Lada, care văzu tot ce se petrecuse. Dar și Furtuna și Morena văzuseră totul. Din mâinile lor întinse se involburară nori cenușii, care acoperiră insula și stinseră focul.

Stry-boh, supărat, zbură până la Ciorno-boh să-i ceară socoteală. Dar între ei se puse Dajd-boh, care le zise cu blândețe: „Liniștiți-vă! Iaroslava nu se mai află pe pământ. Ea s-a ascuns în castelul rusalcelor, unde noi, zeii, nu avem dreptul să pătrundem!” Stry-boh se supuse și se întoarse în insula sa, care începu să înverzească și să înflorească din nou.

În timpul acesta, cneazul Dabor, care se îmbolnăvisese din pricina dorului de copii, zăcea mereu în pat, acoperit cu învelitori. Într-o bună zi, înainte de răsăritul soarelui, se auzi deodată răsunând triumghiul de argint, în care Lada bătuse de trei ori.

„Scoală, mărite cneaz, însuși Dajd-boh ne cheamă la rugăciune! spuseră cavalerii, luară patul cu cneaz cu tot și îl purtară la templul de pe stâncă.

Când se apropiară de peștera sfântă, intrarea ei, care fusese zidită, se surpă și din peșteră ieșiră Iaroslava și cei doi frați ai ei, care înviaseră.

Iaroslava îi înmână tatălui facla lui cu mâner de aur, precum și cununa din spice de grâu, pe care fetele o împletiseră odinioară zeiței Lada din al suțalea snop.

Cneazul se ridică de pe patul său, căci se făcuse sănătos. El puse cununa pe altar și, în scurt timp, din grâul care ardea un fum se înălță, sus, sus, până la tronul lui Dajd-boh.

Traducere de Olga ANDRICI

Iaroslava și zeita Lada

pe goană pe trimis. Dar răzbunarea lui Ciorno-boh nu se lăsă așteptată. Trăsnete au început să lovească cei mai frumoși cedri. De la focul lor au prins să cadă la pământ păsărelele cu aripioarele arse, iar florile și iarba au început să se ofilească din pricina fumului și a flăcărilor.

Iaroslava, speriată, fugind în neștire, ajunse

Jocurile vieții de Svetlana Sauciuc

Un început frumos pentru o carte plină de sensibilitate și magie. Cum să trăim frumos și plini de forță într-o lume ce pare din ce în ce mai mică pentru sufletul nostru, întocmai ca o haină veche care ne-a rămas mică și ne strânge?

Mulțumirea - o stare, un cuvânt desuet pentru lumea contemporană - este redescoperită în dimensiunea ei arhetipală și în sensul menționat de Biblie, iar eseu **Mulțumirea - una din marile surse ale fericirii cotidiene**, ne învață să fim din nou fericiți și bucuroși pentru tot ceea ce ne oferă viața. Eseul e ca o rază de lumină în această lume ce traversează doar momente de criză.

„Nu lăsa pe nimeni să-ți facă rău, nici măcar pe tine însuși.” Acest eseu pune în discuție sufletul nostru, care adesea se judecă și își face rău singur mai mult decât ar reuși să-i facă oricine altcineva, dar, totodată, îi redă acea vitalitate și

forță tonică care-l face să meargă înainte și să triumfe în pofida oricăror dificultăți. Dacă reînvățăm să ne bucurăm, dificultățile ce ne apar pe cărările vieții devin doar simple provocări.

Biblia este unul din „Textele Bucuriei”, care îi îndeamnă pe oameni să fie fericiți. Cei care au citit cu atenție Biblia au constatat frecvența expresiilor “în numele Domnului bucurați-vă! Fiți mulțumiți întotdeauna.” Aceste expresii se repetă de 800 de ori în Biblie. Dumnezeu s-a ostenit să ne repete de 800 de ori să ne bucurăm și să fim mulțumiți, și a făcut-o pentru că dorește să ne vadă astfel.

Când lucrurile nu ne merg prea bine, sau când împrejurările ne sunt potrivnice, “Textele Bucuriei” trebuie să constituie un adevărat imbold și chiar un sprijin puternic în situații foarte grave.

A trăi înseamnă să faci lucruri

plăcute. Când acționezi cu plăcere nu obosești. Pentru a nu intra în rutina vieții cotidiene trebuie să faci cu plăcere ceea ce faci.

Un alt eseu care ne aduce zâmbetul pe buze și în suflet este cel ce tratează cu o ironie fină și plină de umor prostia. Un subiect controversat, un subiect plin oricând de savoare și de vitalitate care, dincolo de amuzament, ne face să ne întrebăm mai mult despre aspecte importante ale sufletului nostru.

Dar definiția științifică a prostiei a fost dată de savantul Charles Richet: “Nu este prost acela care nu înțelege ceva, este prost acel om care deși înțelege un lucru procedează de parcă nu l-ar fi înțeles.” Tot în această direcție proverbele spun: “Marile prostii nu aparțin marilor proști, ci marilor deștepți”, sau “De la geniu la nebunie nu este decât un pas”. Înainte sau înapoi, ne întrebăm noi?

Recomand această carte ca pe o oază de lumină și de recreere în mijlocul acestei lumi agitate și pline de pesimism.

Ion ROBCIUC

Iași: Sărbătorirea Marelui Cobzar - 196 de ani de la naștere

Participanți la manifestare

Ucrainenii de pretutindeni l-au sărbătorit, ca în fiecare lună martie, pe Taras Șevcenko, poet național al Ucrainei.

Uniunea Ucrainenilor din România (UUR) - filiala Suceava a organizat și în acest an o grandioasă manifestare, de data aceasta în afara perimetrului bucovinean, în municipiul Iași, unde există o organizație foarte activă a etnicilor ucraineni, alcătuită, în mare parte, din membri cu origine bucovineană.

Expoziții de artă plastică, de publicații editate sub egida UUR, de ouă încondeiate și un spectacol festiv cu un program extrem de divers

Manifestarea, care s-a desfășurat sâmbătă, 27 martie a.c., în ajunul Duminicii de Florii, în sala de spectacole a Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă”, a marcat împlinirea a 196 de ani de la nașterea Marelui Cobzar.

Realizată de Uniunea Ucrainenilor din România - filiala Suceava în colaborare cu colegiul de artă ieșean, manifestarea s-a concretizat

Zi primăvărată, sâmbătă 27 martie 2010, Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă” din Iași... Pentru această dată și pentru această locație au fost trimise invitațiile de către UUR - organizația locală Iași, pentru festivitățile dedicate celei de-a 196-a aniversări a zilei de naștere a marelui poet ucrainean Taras Șevcenko.

Organizatorii evenimentului au fost: UUR - organizația locală Iași, avându-i drept coordonatori pe Ștefan Buciuta - președinte UUR, deputat în Parlamentul României; Ioan Bodnar - președinte UUR - filiala Suceava; Victor Hrihorciuc și Daniel Seredenciuc - președinte, respectiv vicepreședinte al organizației UUR Iași. Din partea Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă” au coordonat: director - profesor Dana Louise Barnea și profesorii Marin Pânzaru, Ilie Gorovei și Marian Anton.

Prima curiozitate de reporter a fost aceea de a afla cum de sufletul ucrainean s-a îngemănat cu cel românesc sub acoperământul colegiului ieșean. A avut amabilitatea să mă ajute doamna director Dana Louise Barnea:

într-o suită de acțiuni care s-au conjugat armonios, reunind câteva expoziții (de artă plastică, de publicații editate sub egida UUR, de ouă încondeiate) și un spectacol festiv cu un program extrem de divers.

Distinși invitați: Viorel Kotyk, ministru - consilier al Ambasadei Ucrainei la București, deputatul Ștefan Buciuta, președintele UUR, și Romeo Olteanu, viceprimarul Municipiului Iași

La manifestare au participat (alături de coordonatorii acțiunii - Ioan Bodnar, președintele UUR - filiala Suceava, Victor Hrihorciuc, și Daniel Seredenciuc, președintele și, respectiv, vicepreședintele organizației Iași a UUR, precum și partenerii lor de la Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă”, prof. Dana Louise Barnea, director, și profesorii Marin Pânzaru, Ilie Gorovei și Marian Anton) distinșii invitați Viorel Kotyk, ministru-consilier al Ambasadei Ucrainei la București, deputatul Ștefan Buciuta, președintele UUR, și Romeo Olteanu, viceprimarul Municipiului Iași.

Prezența pe scenă a comunității etnice ucrainene bucovinene a fost asigurată, pe segmentul literar, de poezii Ion Cozmei, Mihai Voloșciuc și scriitorul Ioan Chideșciuc, iar pe segmentul de muzică și dansuri - de grupul vocal instrumental „Strunele Negostinei” (dirijat de prof. Nicolae Maidaniuc) și Ansamblul „Kozaciok” din Bălcăuți (coordonat de studentul Petru Șoiman).

Tiberiu COSOVAN

Din Iași, cu dragoste...

„Avem colegi din zona Bucovinei care și-au adus aminte de copilărie și de prietenii lor vorbitori de ucraineană. Când reprezentanții UUR din Iași au venit cu propunerea de a colabora, am acceptat cu plăcere. De asemenea, instituția noastră de învățământ are încheiat un parteneriat cu Liceul Pedagogic din Kolomyia. Împreună am susținut spectacole de muzică și dans, valorificând bogăția spirituală a celor două popoare. Azi suntem onorați să fim gazdele acestui eveniment, căci colegiul nostru este un spațiu unde arta nu are frontiere”.

Cu ajutorul doamnei director am stat de vorbă cu alți doi „vinovați” pentru înrudirea celor două culturi: Marin Pânzaru și Ilie Gorovei. Primul, profesor de pian, fost director adjunct al colegiului, este originar din Si-

INFORMARE privind vizita oficială în Republica Moldova

În perioada 6-9 aprilie a.c., a avut loc vizita oficială în Republica Moldova a unei delegații a Comisiei pentru politică externă a Camerei Deputaților, condusă de dl Attila Korodi, președintele Comisiei. Din delegație au făcut parte dnii deputați Marius Rogin (PDL), Ștefan Buciuta (minorități), secretarul Comisiei, Bogdan Niculescu Duvăz (PSD) și Daniel Budurescu (PNL).

Programul vizitei a cuprins o primire la E.S. dl Mihai Ghimpu, președintele interimar al Republicii Moldova și al Parlamentului, întâlniri cu dl Serafim Urechean, prim-vicepreședintele Parlamentului, dl Andrei Popov, viceministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, dl Victor Osipov, viceprim-ministru al Republicii Moldova, dl Iurie Țap, vicepreședinte al Parlamentului Republicii Moldova, dl Igor Corman, președintele Comisiei de politică externă și integrare europeană, alte întâlniri parlamentare și guvernamentale.

Principalele teme abordate: cooperarea parlamentară, cooperarea bilaterală, regimul de vize, acordul de mic trafic la frontieră, integrarea europeană a Republicii Moldova, parteneriatul estic, procesul constituțional, situația politică internă, Transnistria.

Cooperarea în domeniul educației. La acest punct, gazdele au cerut sprijinul autorităților române pentru urgentarea procesului de recunoaștere a diplomelor, România stabilind cerințe mult mai dificile decât alte state europene. Sistemul de legalizări este extrem de birocratic și se pierde astfel multe oportunități de lucru sau continuare a studiilor pentru cetățenii moldoveni.

Acord interguvernamental în domeniul protecției sociale. Delegația Camerei Deputaților a subliniat în repetate rânduri consensul forțelor politice românești pentru sprijinul demersurilor europene ale Republicii Moldova și pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale în toate domeniile.

Ștefan BUCIUTA, deputat

ret. La vârsta de trei ani pleacă să locuiască la Gura Humorului, unde spiritul Olhăi Kobyleanska și-a pus amprenta asupra personalității sale. Așa că atunci când o delegație din Ucraina a vizitat colegiul și și-a exprimat dorința încheierii unui parteneriat a răspuns cu entuziasm la această inițiativă. Acum lucrurile merg de la sine și speră ca această colaborare să dureze cât mai mult. Al doilea interlocutor este profesor de oboi. Soția lui este din Cacica, un spațiu intercultural binecunoscut. Viața a făcut să se împrietenească cu domnul Daniel Seredenciuc, vicepreședinte al UUR - organizația Iași. Și de aici n-a fost decât un pas..., pe care l-a făcut pentru dezvoltarea schimbului intercultural și pentru promovarea colegiului.

A doua curiozitate a fost să aflu cât mai multe lucruri despre organizația locală a UUR. Pentru aceasta am stat de vorbă cu domnul Victor Hrihorciuc, președintele organizației.

(Continuare în pagina 4)

Olimpiada de Limba Ucraineană (Etapa națională)

Anul acesta, Olimpiada de Limba și Literatura Ucraineană, faza națională, a fost organizată de Inspectoratul Școlar Județean Suceava, în perioada 7-11 aprilie 2010, gazdă fiind Colegiul Național „Mihai Eminescu”.

Festivitatea de premiere și închidere a lucrărilor olimpiadei a avut loc sâmbătă, 10 aprilie 2010, în prezența Comisiei de evaluare a rezultatelor concursului (președinte lector doctor Anamaria Herțanu, secretar inspector Lucia Mihoc), a reprezentanților Inspectoratului Școlar Județean, a deputatului Ștefan Buciuta, președintele Uniunii Ucrainenilor din România (UUR), a consilierului Ioan Covaci din partea MECTS, a profesorului Miroslav Petrețchi, președintele filialei Maramureș a UUR, consilier în cadrul Prefecturii Maramureș, a domnului Vasyl Nerovnyi, consulul Ucrainei la Suceava, a cadrelor didactice și a elevilor.

Dintre cei 21 de elevi maramureșeni participanți la olimpiadă s-au evidențiat:

Clasa a VII-a: Macioca Flavia, locul I, Șofineți Alexandra Maria, locul III și Macioca Lavinia Mirela, mențiune (Școala din Remeți, profesor îndrumător Ana Maria Covaci);

Clasa a VIII-a: Hrimi Ionela, locul II (Școala din Valea Vișeuului, profesor îndrumător Spivaliuc Ledia);

Clasa a IX-a: Ciurea Liliana Maria, locul I; Ieremiaș Melita Odarca, mențiune (Liceul „Taras Șevcenko”, profesor îndrumător Codrea Emilia);

Clasa a X-a: Dzabeniuc Alexandra Tamara, locul I (Liceul „Taras Șevcenko”, profesor îndrumător Codrea Emilia), Go-

denciuc Camelia Maria, locul III (Liceul „Taras Șevcenko”, profesor îndrumător Hreniuc Marta);

Clasa a XI-a: Dialog Monica Larisa, locul I, Deket Malvina Ramona, locul II, Macioca Larisa, locul III, Boțoc-Mailiarciuc Nicolae Andrei, mențiune (Liceul „Taras Șevcenko”, profesor îndrumător Hreniuc Marta și Codrea Emilia);

Clasa a XII-a: Ene Casian Ruslan Mihai, locul III, Hreniuc Marta și Rahovan Anamaria Lavinia, mențiune (Liceul „Taras Șevcenko”, profesor îndrumător Hreniuc Marta).

Din județul Suceava s-au remarcat următorii elevi:

Clasa a VII-a: Andreea Grigoraș, locul II (Școala cu clasele I-VIII din Negostina, profesor îndrumător Ioan Chideșciuc); Homeniuc Raluca, mențiune (Școala cu clasele I-VIII din Bălcăuți, profesor îndrumător Anca Știubianu);

Clasa a VIII-a: Haureș Narcisa Mădălina, locul I (Școala cu clasele I-VIII din Bălcăuți); Șmighelschi Sergiu, locul III (Școala cu clasele I-VIII din Bălcăuți, profesor îndrumător Anca Știubianu);

Clasa a IX-a: Mandiuc Ancuța-Jenica, locul II (Liceul „Lațcu Vodă” din Siret); Oștepoc Lucian, locul III (Liceul „Lațcu Vodă” din Siret, profesor îndrumător Chideșa Antoneta);

Clasa a X-a: Habur Maria, locul II (Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Suceava, profesor îndrumător Ștefan Georgeta); Reichel Mariana, mențiune (Liceul „Lațcu Vodă” din Siret, profesor îndrumător

Chideșa Antoneta); Sanduleac Andreea, mențiune (Liceul „Lațcu Vodă” din Siret, profesor îndrumător Chideșa Antoneta);

Clasa a XII-a: Serdenciuc Larisa, locul I (Liceul „Lațcu Vodă” din Siret); Marusec Adriana Ioana, locul II (Liceul „Lațcu Vodă” din

Siret, profesor îndrumător Chideșa Antoneta); Premianții județului Timiș;

Clasa a VIII-a: Turcin Daniela, mențiune (Școala cu clasele I-VIII din Darova, profesor îndrumător Bereghi Ana);

Clasa a IX-a: Ciorei Ana, mențiune (Colegiul Național „Iulia Hasdeu” din Lugoj, profesor îndrumător Godja Liudmila Ramona);

Clasa a XI-a: Maios Ana, mențiune (Colegiul Național „Iulia Hasdeu” din Lugoj, profesor îndrumător Godja Liudmila Ramona).

Elevilor câștigători le-au fost acordate premii în bani, obiecte și cărți din partea Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Uniunii Ucrainenilor din România și Consulatului General al Ucrainei de la Suceava.

Uniunea Ucrainenilor din România a organizat vizite pentru olimpici la sediul filialei Suceava a UUR, unde gazdă a fost președintele filialei, profesorul Ioan Bodnar, la Biserica Ortodoxă Ucraineană din Suceava, preot paroh Maghiar Mihai (originar din Maramureș), precum și la mănăstirile din județul Suceava.

Felicităm elevii premianți, cadrele didactice care i-au pregătit și pe inspectorii de specialitate din Suceava, prof. Lucia Mihoc, din Maramureș, prof. Elvira Codrea și din Banat prof. Ioan Câmpeanu.

Ștefan BUCIUTA

O nouă sfințire de Troiță

În ziua de 7 aprilie – de Buna Vestire pe stil vechi –, în cadrul unei slujbe cu sobor – prin participarea preoților Ioan Ardelean - Maramureș, Daniel Petrașuc din Negostina, Ioan Irimie din Suceava, Alexandru Horga din Breaza de Sus, Mihăiță Tiberiu Mechno, fiu al satului, a preotului paroh Valentin Ardelean Petru și a diaconului Atanasie Stasiuc din Brodina de Sus –, în satul Izvoarele Sucevei a fost sfințită Troița din incinta bisericii, ctitorită de consilierul bisericesc Ioan Stasiuc. Deși vremea a fost mohorâtă, au fost prezenți peste 200 de credincioși.

Troița, cu numeroase icoane, reprezentată printr-o cruce înaltă de peste 4 metri, este instalată pe un soclu de ciment. Lucrarea a durat o lună și va fi luminată, în zilele de duminică și în celelalte zile de sărbători religioase, de neonul ce împrejmuiește crucea. Meșterul principal al lucrării este Traian Moțco. El a fost ajutat de Vasile Cobiliță, Ionel Marocico, Vasile Povidaș, Vasile Borciuc junior și Aurel Chitlerciuc. După sfințire, ctitorul Ioan Stasiuc, cu soția Eudochia și fiii săi, s-au îngrijit de agapa frățească. Troița cu uriașa cruce este un nou edificiu religios, care se adaugă celor existente, mărturisind iubirea nemărginită a izvorenilor față de Dumnezeu.

Decebal Alexandru SEUL

Iarăși despre ucrainencele din Rogojești

În programele de coordonare a activității Organizației de Femei a filialei UUR, respectiv a femeilor ucrainence din satele Rogojești, Căndești Unu și Sinăuți, județul Botoșani, pe lângă șezători pe diferite teme, cum sunt: educația copilului în familie; modele de cusături, țesături, împletituri; memorări ale vechilor întâmplări educative din sat; învățarea cântecelor și colindelor în limba ucraineană, Învățarea rugăciunilor „Tatăl nostru” și „Psalmul 50” în limba ucraineană, am inclus în fiecare an și întâlniri literare dedicate inegalabilului nostru poet Taras Șevcenko, în cadrul cărora am vorbit despre viața și opera curajosului poet revoluționar care, prin poeziile sale, a luptat pentru dreptate și libertatea poporului ucrainean.

La aceste întâlniri s-au recitat și s-au citit poezii ale lui Taras Șevcenko, s-au cântat cântece pe versurile lui, au fost prezentate autoportrete ale poetului la diferite vârste, reproduceri din picturile create de Taras Șevcenko și de alți pictori din acea vreme din Ucraina și din Rusia.

La sfârșitul fiecărei întâlniri am simțit și am văzut că fiecare ucrainencă din Rogojești și din Căndești prezintă la întâlnire poartă cu dragoste și cu smerenie în suflet amintirea poetului nostru național.

De aceea am speranța să realizăm, cu ajutorul mamelor și al bunicelor, un lucru foarte

important și cât se poate de necesar – punct inclus și în programe: „Să vorbim acasă și pretutindeni cu fiii și fiicele noastre și în limba maternă ucraineană”, aceasta pentru a nu uita că trăim într-un sat cu locuitori ucraineni și că limba ucraineană, limba maternă a lui Taras Șevcenko, este o limbă frumoasă și foarte bogată, ce poate exprima cele mai înălțătoare și profunde gânduri și sentimente.

Obiectivul este din ce în ce mai dificil de atins, deoarece în aproape fiecare casă din Rogojești există câte o tânără mamă româncă.

Am constatat că aceste mame înțeleg foarte bine limba ucraineană, unele o și vorbesc.

Ceea ce încercăm este să le sădim dragostea și voința de a vorbi curent în limba ucraineană în familie, implicit cu copiii lor.

Este o muncă de durată. În ultimii doi ani am scris cântece, colinde, rugăciuni ucrainene cu caractere latine, pe care le-am copiat la xerox în mai multe exemplare, împărțindu-le mamelor românce. Am îndemnat elevii care învață limba ucraineană să vorbească în familie, în special cu mamele românce, în limba ucraineană și să citească împreună din abecedarul ucrainean. Sperăm ca, apelând și la ajutorul dlui profesor de limbă ucraineană Laurențiu-Ionuț Semenciuc și al dlui învățător Vasile Ienachi, care e ucrainean din Rogojești, să reușim să nu uităm frumoasa și bogata limbă ucraineană.

Le-am amintit în mai multe rânduri copiilor adagiul că dacă știi o limbă ești o dată om, dacă știi două – ești de două ori om și că astfel poți cunoaște și arta și cultura popoarelor ale căror limbi le vorbești.

Olimpia IVANICIUC

Limba maternă și cuvântul matern!
Ce cuvinte minunate, ce cuvinte divine!
Ce merit ales! Ce fericiți suntem! Sau
poate – nefericiți?! Nu! Nu! Desigur,
fericiți! Și fi-vom fericiți! E scris în Sf.
Scriptură că „la început a fost Cuvântul”,
iar noi, oamenii, nu suntem fără grai!

Domnul ne-a blagoslovit ca pe propriii
copii. De aceea, pentru fiecare om, Cuvântul e
mereu la început. Noi ne naștem cu cuvântul pe
buze: **Mama! Tata!** Iată cum prin cuvânt, încă
din leagăn, Dumnezeu îi dezvăluie omului
tainele sale, frumosul irepetabil al lumii, ade-
vărul și iubirea.

Noi creștem prin cuvânt: **Dumnezeu!
Lumină! Tatăl nostru!** Descoperim lumea și ne
înălțăm pas cu pas: grădiniță – școală – învăță-
tor – știință – cunoaștere!

Limba maternă! Limba ucraineană – pentru
ucraineni. Limba română – pentru români și
pentru noi, toți conaționali ce trăim în fru-
moasa și draga Românie. Iată două coordonate
ce se intersectează în viața noastră pe acest
străvechi pământ divin. În limba maternă, noi,
ucrainenii, am pronunțat primele noastre
cuvinte, prinse din șoaptele mamei, în limba
maternă am descoperit alfabetul, silabele și
cuvintele! În limba maternă, ei, românii, iar noi

Cuvântul dintru început

în limba de stat, de asemeni am descoperit alfa-
betul, silabele și cuvintele. Ce minuni și ce
bucurii! Am descoperit la școală, cu ajutorul
dascălilor, lumea tainică a celor două limbi și
frumusețea cuvântului. Am descoperit cuvintele
Șevcenko și Eminescu, uriașii „livezii divine a
poeziei!”. Ne înălțăm prin frumosul spiritual și
prin înțelepciune. Dar aceasta li se întâmplă
numai celor ce-și adapă zilnic mintea, inima și
sufletul cu frumosul național și uman, se răs-
față cu ele. Acesta este frumosul divin! Se
adapă din frumusețea cărților și a științei, se
adapă cu frumosul limbii și al literaturii, cu
frumosul religiei și al credinței în Dumnezeu,
cu frumosul iubirii față de aproapele! Per-
manent și zilnic ne înălțăm! Dar aceasta numai
atunci când învățăm! Ne înălțăm spiritual! Și
Dumnezeu ne iubește! Cine nu-i iubește pe cei
cuminți, conștiincioși, curați și cinstiți? Îi
iubesc și mama, și tata, și învățătorul, și profe-

sorul, și vecinul, și oamenii! Pe aseme-
nea elevi - copii îi iubește Tatăl Ce-
resc!

Iar dacă noi nu iubim natura și
omul, nu iubim școala, nu iubim limba
și știința, nici literatura, nici adevărul,
nici biserica ... Vai nouă! Cine suntem?
Trăim oare doar ca să mâncăm și să ne
ocupăm de lucruri minore și ademenitoare?
Aceasta-i cădere, nu viață! E plăcere trecă-
toare sau păcat. Iată ce nu iubește Domnul!
Nici tata, nici mama, nici oamenii!

Dragi copii și profesori, nu uitați sfaturile
Sfintei Scripturi, Psalmii lui David, sfaturile
celui mai mare înțelept biblic, Solomon, să
iubiți învățătura tatălui și a mamei. Ascultați-l
pe Șevcenko: „Ce-i străin învățați / De-ale
voastre nu vă rușinați!”. Numai astfel veți
ajunge la autocunoaștere, la satisfacție.

– Copile, nu uita că ești om! Tu crești către
oameni!

– Domnilor profesori, nu uitați că sunteți
chipul acelor oameni spre care se îndreaptă
copilul!

Doamne, ajută-ne să fim noi înșine: modele
de oameni și profesori!

prof. Ioan CHIDEȘCIUC

Ediția a XVIII-a a Olimpiadei Naționale de Limba și Literatura Ucraineană

Profesorii de limba și literatura ucraineană
suceveni au avut anul acesta cinstea și bucuria
de a fi gazdele Olimpiadei Naționale de Limba
și Literatura Ucraineană, desfășurată în inter-
valul 7-11 aprilie 2010. Mărturisesc că am fost
pentru prima oară membră a Comisiei Cen-
trale. A fost o experiență interesantă și con-
structivă pentru un cadru didactic tânăr. De la
bun început mi-am asumat pe deplin această
responsabilitate, încercând să fiu cât mai
obiectivă în evaluarea lucrărilor.

Comisia Centrală a fost constituită din:
președinte – lect. dr. Anamaria Herțanu, vice-
președinte – prof. Ioan Covaci, secretar – insp.
Lucia Mihoc, membri – insp. Elvira Codrea,
insp. Ioan Câmpeanu, prof. Ioan Chideșciuc,
prof. Simona Borota, prof. Delia Martineac,
prof. Mihai Bobic. Întreaga comisie a dat do-
vadă de multă obiectivitate și profesionalism
în evaluarea tezelor, astfel că cei mai buni din-
tre cei mai buni au fost pe deplin recompen-
sați.

Organizarea olimpiadei
a fost ireproșabilă (au spus-o
chiar oaspeții), iar acest
fapt se datorează în primul
rând doamnei insp. Lucia
Mihoc, care a lucrat neob-
sosit pentru reușita acestui
eveniment, alături de echi-
pa formată din prof. Ștefan
Georgeta, prof. Fraseniu
Diana, prof. Chideșa An-
toneta, prof. Ioan Chideș-
ciuc și prof. Delia Marti-
neac.

Elevii participanți au
fost însoțiți de profesori
delegați de către IȘJ al fie-
cărui județ participant,
după cum urmează: Clem-
covic Mariana – Maramu-
reș, Tivadar Dorin – Ma-
ramureș, Bobic Mihai –

Membrii Comisiei Centrale

Prezidiul Olimpiadei Naționale de Limba și Literatura Ucraineană

Caraș Severin, Smeceș Ioan –
Timiș, Vatamaniuc
Iuliana – Botoșani
și Cega Gheorghe
– Suceava. Toate
aceste delegații au
sosit miercuri, 7
aprilie și au fost
cazate la interna-
tul Colegiului Na-
țional „Mihai Emi-
nescu”. Începând
cu ora 15, a avut
loc deschiderea
festivă, desfășura-
tă în sala Audito-
rium a Univer-
sității „Ștefan cel
Mare”. La această

manifestare au fost prezenți numeroși oameni
de seamă, dintre care îi amintim pe președin-
tele Consiliului Județean, Gheorghe Flutur;
viceprimarul municipiului Suceava, Viorel
Seredenciuc; rectorul Universității „Ștefan cel
Mare”, prof. univ. dr. Adrian Graur; Consulul
General al Ucrainei la Suceava, Iuri Verbytkyi;
reprezentantul Ambasadei Ucrainei la
București, Vasyl Zabolotniuk și, în calitate de
gazde, – insp. gen. adj. Vasile Monacu, insp.
Lucia Mihoc și prim-vicepreședintele UUR,
Ioan Bodnar. În sală au mai fost prezenți con-
sulul Vasyl Nerovnyi, insp. Elena-Manuela
David, insp. Laura Hacman, insp. Laurentie
Șpac, insp. Gabriela Chiper și directorul
Colegiului Tehnic „Lațcu Vodă” – Siret, Ioan
Chideșa.

(Continuare în pagina 9)

Kiev: Din agenda prezidențială

Mesaj către poporul ucrainean

Dragi compatrioți,

După cinci ani de controverse sterile și înfruntări distructive, al căror cost pentru Ucraina a fost pierderea de către stat, practic, a tuturor realizărilor economice și culturale dobândite

atât în cadrul URSS, cât și în perioada Independenței, s-a deschis pentru noi perspectiva reîntoarcerii pe calea dezvoltării și progresului.

Ai zice că însăși Providența a sorocit ca Ucraina să bea până la fund cupa amară a vrăjbei și dislocării reciproce.

Sărăcie și datorii, o economie și un sistem financiar distruse, o societate dezbinată și o dezolare generalizată – acesta era tabloul ce ni se înfățișa după ce, vreme de cinci ani, am rătăcit prin deșert, călăuziți de falși proroci.

Dar iată că, păstrându-ne sub ocrotirea Lui, Dumnezeu ne-a dat șansa de a ne salva statul.

Împuterniciți de popor să angajăm toate instituțiile puterii întru propășirea țării, având mandatul lui de încredere, suntem în măsură să asigurăm poporul Ucrainei că perioada haosului a luat sfârșit.

Raportăm poporului ucrainean că în parlament s-au găsit forțe sănătoase, capabile să pună interesele statului mai presus de propriile ambiții. Astăzi, în incinta Radei Supreme s-a anunțat crearea unei noi coaliții, care își va asuma plener răspunderea pentru scoaterea țării din criza politică și social-economică.

Coaliția a avansat cu promptitudine un nou cabinet, alcătuit din specialiști responsabili și de înalt profesionalism.

Ca șef de stat, îmi asum răspunderea pentru deciziile care ne-au dat posibilitatea să trecem la acțiune într-un răstimp foarte scurt.

Încredințez poporul ucrainean că mă las călăuzit doar de interesele naționale ale statului.

Starea în care se află Ucraina reclamă acțiuni neîntârziate și hotărâte, iar eu am acceptat această provocare.

Astăzi, de la înalta tribună a Radei Supreme, i-am prezentat pe șeful noului guvern, pe miniștrii afacerilor externe și al apărării, pe președintele Serviciului de Informații al Ucrainei. Parlamentul a dat mandat de încredere întregului Guvern.

Cred în succesul nostru și nu voi precupeți niciun efort pentru a dovedi poporului ucrainean că nu s-a înșelat în alegerea sa.

Drumul nostru nu va fi ușor, dar așa a zidit Dumnezeu lumea asta: după războaiele devastatoare urmează pacea mult așteptată și timpul pentru a crea.

Așadar, la treabă!

Dumnezeu să ne ajute!

„Încă la sfârșitul acestui an, Ucraina va resimți o relansare economică certă”

– press release –

Președintele Ucrainei, Viktor Ianukovyci, e convins că, încă înainte de sfârșitul anului în curs, statul va înregistra o creștere economică. El a declarat acest lucru astăzi, 1 aprilie, la întâlnirea cu liderii partidelor, organizațiilor obștești și politice din Ucraina.

„Până la sfârșitul anului vom rezolva principalele probleme din economie”, a spus șeful statului. „Sunt convins că, încă la sfârșitul acestui an, Ucraina va resimți o relansare economică certă”.

Președintele a remarcat că, în decursul lunii precedente, au fost făcuți deja pași esențiali pentru stabilizarea situației din țară, evoluții ce au stârnit reacții pozitive pe plan internațional.

„Procesele ce se desfășoară în Ucraina ne îngăduie să sperăm că, treptat, ne vom desprinde din mlaștina în care ne aflăm în prezent și, în sfârșit, vom putea da un răspuns demn provocărilor actuale”, a spus președintele, adăugând că aceasta presupune reinstaurarea legalității în țară și curmarea abuzurilor de orice fel.

„Astăzi, oprirea procesului de stabilizare a țării nu mai e posibilă. Pas cu pas, vom finaliza acest proces, vom ameliora situația din economie”, a subliniat Viktor Ianukovyci.

Șeful statului a evidențiat în mod deosebit rolul pe care trebuie să-l aibă în asigurarea stabilității în societate deciziile Curții Constituționale privind crearea coaliției în parlament. Președintele și-a exprimat

mat speranța că această instanță va adopta o hotărâre pozitivă.

„Mi-aș dori foarte mult o decizie pozitivă a Curții Constituționale, care ne-ar permite să avem stabilitate și să evităm alegerile anticipate, lucru foarte necesar țării noastre”, a subliniat Viktor Ianukovyci.

După opinia președintelui, în cazul unei decizii pozitive a Curții Constituționale, statul ar avea posibilitatea să înainteze ferm pe drumul ales: „stabilizarea situației politice și economice și unirea, pe această cale, a societății”.

Totodată, președintele e gata, ca garant al Constituției, să îndeplinească hotărârea Curții, oricare ar fi aceasta. „În cazul în care Curtea Constituțională va adopta o hotărâre negativă, voi fi obligat, ca garant al Constituției, să o pun în aplicare. Asta înseamnă că, într-un timp apropiat, după consultările de rigoare, vom organiza alegeri anticipate, un lucru foarte rău pentru țară, dar o soluție impusă de situație.”

„Sper, cred și îl voi ruga pe Bunul Dumnezeu ca acest lucru să nu se întâmple”, a spus Viktor Ianukovyci.

„Puterea va fi unitară. Și guvernul, și Rada Supremă, și președintele, și administrația locală vor lucra pe aceeași verticală decizională. Firește, fiecare va răspunde pentru sine”, a spus șeful statului.

Printre problemele prioritare ce trebuie soluționate fără întârziere, președintele a menționat asigurarea aplicării legii privind standardele sociale.

„Primul lucru asupra căruia ne vom concentra este punerea în aplicare a legii privind garanțiile sociale în ce privește majorarea salariului minim și a pensiilor. Această problemă se află, în momentul de față, sub control. De îndată ce va fi adoptat bugetul, vom începe să aplicăm legea”, a spus șeful statului, subliniind că vor fi întreprinse toate eforturile pentru ca bugetul de stat pe anul 2010 să fie aprobat în aprilie.

Șeful statului e convins că partidele, organizațiile obștești și politice trebuie să aibă un rol activ în reformarea și consolidarea țării, în introducerea ordinii și realizarea stabilității.

„Contez pe fiecare dintre dumneavoastră, pe organizațiile obștești și politice pe care le conduceți că ne vom uni eforturile pentru dezvoltarea țării.

Cred că vom merge cu demnitate pe această cale”, a subliniat președintele.

Pagină realizată de **Ion COVACI**

UCRAINA ■ mai aproape

Pan Nicolae Hapenciuc s-a născut la 14 martie 1936 în satul Șerbăuți, actualmente reședința comunei Șerbăuți, județul Suceava.

Începând cu clasa a IV-a, a studiat toate obiectele de învățământ în limba ucraineană, limba sa maternă. În clasele VI-VII, l-a avut ca profesor pe regretatul profesor Iuri Racocca, plecat dintre noi de aproape două decenii. Urmează Liceul Pedagogic Ucrainean din Siret, pe care-l absolvă în 1956, plecând pentru două luni la școala din Breaza, după care este încorporat la Unitatea de Aviație din Otopeni pentru 3 ani.

În cadrul acestei unități, Pan Hapenciuc, împreună cu un învățător din Deva și unul din Botoșani, s-au ocupat de gazeta de perete a unității. În anul doi de armată, participând la concursul gazetelor de perete pe Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului, obțin premiul I. Drept recompensă, toți trei au fost avansați în mod excepțional la gradul de sergenți și făcuți candidați de partid.

În anul 1959, este lăsat la vatră și, cu toate că era învățător calificat, iar la Școala din Șerbăuți erau două posturi ocupate de către necalificați, n-a fost lăsat la catedră.

Având în vedere că era candidat de membru de partid, a fost nevoit să accepte funcția de secretar la Consiliul Popular Șerbăuți. Asta după ce Biroul raional de partid din Siret l-a lămurit în plen aproape o oră.

Ca secretar al primăriei, s-a ocupat de construcția Căminului Cultural din Șerbăuți, umblând și la modificarea proiectului.

Ca să poată scăpa de la primărie, a fost nevoit să încerce să dea examen de admitere la facultate. Așa se face că în toamna lui 1964 reușește la Institutul Pedagogic de 3 ani din Iași, Facultatea de Arte Plastice. Din 1967, îl găsim profesor la Verești, apoi la Salcea, iar din 1968, în paralel, și la Liceul Petru Rareș din Suceava, unde s-a specializat în desenul tehnic, pe care l-a predat peste 20 de ani. Aici a fost și dirigintele unei clase de arhitectură.

A pregătit și în particular câteva zeci de elevi care au devenit arhitecți, printre care și Olteanu, arhitectul-șef al județului Suceava.

La Liceul „Petru Rareș” din Suceava, în 1983, a elaborat o Culegere de probleme pentru desenul tehnic, pe care a publicat-o prin Casa Personalului Didactic.

(Urmare din pagina 11)

După o tradiție din Rozavlea, Maramureșul a fost locuit, la început, de uriași, din care, cu timpul, nu a mai rămas decât un singur uriaș bătrân, care avea o fiică, cu numele Rozalia. Plimbându-se odată pe țărmul Izei, fiica uriașului a văzut o mulțime de oameni minuscule, dintre care, luând câțiva în poala hainei sale, îi duse să-i arate tatălui ei. Uriașul, văzându-i, îi spuse fiicei că piticii aceștia sunt oameni care vor stăpâni, în viitor, Maramureșul. Rozalia îl rugă pe Dumnezeu ca pe unul dintre flăcăii aceia pitici să-l facă ceva mai mare, iar pe ea ceva mai mică, Dumnezeu ascultându-i rugămintea. Fata de uriaș se căsătorie cu alesul inimii sale, căsătorie din care s-au născut locuitorii Maramureșului. (Alexandru Filipașcu, *Istoria Maramureșului*, București, 1940.).

Prima parte a legendei (până la ruga Rozaliei către Dumnezeu) încă mai circulă și în comuna Rona de Sus, iar în satele maramureșene, de pe malul drept al Tisei (Ucraina) au fost culese multe legende despre primii locuitori uriași ai Maramureșului. Una dintre ele spune: «Demult, pe aceste plaiuri trăiau oameni uriași. Erau atât de înalți, că dacă unul din ei stătea pe un munte,

iar altul pe un alt munte, puteau să-și dea mâna unul altuia. Și odată, un asemenea fecior a găsit niște oameni mărunți care arau pământul cu boii, i-a luat în poala hainei, i-a dus acasă și i-a arătat maică-si: «Uite, mamă, ce furnici am găsit pe malul râului (este vorba de râul Tisa, n.a.). Maică-sa, sperindu-se să nu-i strivească, i-a spus: «Nu sunt furnici, ci oameni, fiule! Du-i repede de unde i-ai luat, căci aceștia vor fi viitorii locuitori ai Maramureșului» (De pe site-ul «Ukrainski Karpaty».).

În anul 1977, prof. dr. Ion Rebușapcă, împreună cu câțiva studenți din comuna Rona de Sus, și anume Irina Petrețchi, Mariana Grijac, Viorica Magas și Paul Romaniuc, cu ocazia culegerii materialelor pentru întocmirea unui glosar dialectal din localitate, au consemnat, de la Lauriuc Ivan, în vârstă de 78 de ani, următoarea relatare:

«O să vă spun cum a apărut Rona de Sus. Rona de Sus a apărut astfel: cred că nu toți locuitorii ei sunt rușini, nu toți sunt rusnaci, mai sunt și ruși, slovaci, valahi și germani, dar cum oamenii se înmulțesc și se amestecă între ei, până la urmă uită care cum e. Dacă s-a născut aici, toată lumea îl știe că e din Rona de Sus.

Așezarea are vreo șase sute șai-zeci de ani. Coștiuiul e mai vechi. Nu

Pan Hapenciuc

În anul 1985, prin ordinul nr. 5616 al Ministerului Educației și Învățământului, i-a fost acordat titlul de „Profesor Evidențiat”.

De la Colegiul Național „Petru Rareș”, prin alegeri libere de către colegii lui de specialitate a fost promovat în funcția de inspector, apoi, în urma a două concursuri, a continuat activitatea de îndrumare și control până la pensionare, la vârsta maximă, beneficiind și de cei 3 ani de prelungire, conform statutului personalului didactic.

Până la înființarea unei jumătăți de normă de inspector de specialitate la Educație plastică, se auzea doar sporadic de rezultate la concursuri naționale și internaționale de pictură ale copiilor și elevilor suceveni.

În anul 1991, profesorul Nicolae Hapenciuc obținea primele două premii internaționale, din care unul la Torun – Polonia și altul în îndepărtata Japonie, la concursul UNICEF „Casa visurilor mele”.

În Japonia, județul Suceava s-a situat în fruntea tuturor județelor și a Municipiului București. La ultimele șase ediții, România obține 41 de premii, din care Suceava 25 de premii, ceea ce reprezintă un procent de 60,97% pentru elevii suceveni.

Pentru ca lucrările copiilor suceveni să ajungă în timp util la cele mai multe concursuri internaționale era nevoie de informații privind tematica concursurilor, adresele și termenele de expediere. Așa a apărut ideea unei scrisori adresate tuturor ambasadelor din România, iar rezultatul s-a concretizat într-un calendar al concursurilor internaționale de pictură pentru copii și elevi.

Urmare a acestor demersuri, au început să apară premii, dintre care unele de aur și argint, din Sichuan-China, Kanagawa și Tokio-Japonia, New Delhi-India, Santam-Africa de Sud, Roma-Italia, Torun și Cracovia-Polonia, Hyvinkaa-Finlanda, Lidice-Cehia, Moscova-Rusia, Bitela-Macedonia, Nova Zagora-Bulgaria și București-România.

Numărul premiilor internaționale a crescut substanțial și ca urmare a premierii elevilor la cel mai înalt nivel.

era nici Sighetu când era Coștiuiul, deoarece avea ocne de sare.

Primul, care a venit și s-a stabilit aici a fost Mihai Parian. Asta am citit în istorie. Astăzi nu mai există asemenea nume în Rona; în Petrova, da, dar la noi în Rona nu.

Înainte locuiau alți oameni în Rona, a mai rămas unul dintre ei, pe nume Klepa.

Pe urmă, au venit oameni din Ucraina, din Polonia, slovaci și germani, care i-au alungat pe cei ce locuiau aici. A rămas doar unul, Ostașciuc. L-au numit așa, deoarece a rămas (în limba ucraineană – cel rămas), s-a ascuns sub podul de lângă Laia, când noii veniți îi alungau din sat. Dar nu mai e nici numele de Ostașciuc în Rona, și nici Klepa nu mai e.

Familii de ucraineni (ruski) sunt familiile Prodaniuc, Popovici, Hera, Grijac. Iar cele, de origini germane sunt Fangli, Frint și Sender. Cât despre familia Cramar, nu aș putea să vă spun dacă sunt ucraineni sau slovaci, iar cei din familia Bobota sunt slovaci. Au intrat în timpul foametei câțiva băieți și au rămas aici. Iar cei din familia Mihnea sunt români, la fel ca și familiile Ardelean, Vancea și Pop. Sunt mai multe familii de ucraineni și români, iar slovaci, nemți, maghiari și de alte naționalități

La data de 6 decembrie 1994, cele două premii ale elevilor suceveni, din totalul de 3 premii ale României, au fost oferite personal de Excelența Sa dl Petrus Cilliers, ambasadorul Africii de Sud la București.

În ziua de 6 decembrie 1996, cele 22 de premii din cele 42 ale României, au fost înmânate de către Excelența Sa dl Mani Lal Tripathi, ambasadorul Indiei la București.

În ziua de 12 decembrie 1995, dna Milena Petrova, directoarea Centrului Cultural Ceh de pe lângă ambasada acestei țări la București, a premiat 4 elevi suceveni, din 8 premii ale României.

La data de 24 ianuarie 1997, dna Milena Petrova a înmănat alte 12 premii, din 19 ale României, la concursul „Lidice” din Cehia.

Vineri, 4 decembrie 1998, s-a desfășurat a 3-a premieră „Lidice”, de data asta la Câmpulung Moldovenesc, drept recunoaștere a rezultatelor deosebite obținute de elevii Clubului Copiilor și Elevilor, conduși de către sculptorul Ion Maftăi (7 premii și medalia „Trandafirul de Lidice”, pentru colecția de sculptură). La această ediție, a 26-a, România a obținut 23 de premii, dintre care 14 au revenit elevilor suceveni. Premiile au fost înmânate de Doamna Luba Riedlbaucheva, de 15 ani secretar executiv al acestei manifestări de prestigiu internațional.

Cu ocazia premierii elevilor suceveni la concursul „Lidice”, Centrul Cultural Ceh aducea în județ câte o expoziție itinerantă. În decembrie 1998 au fost aduse la Câmpulung Moldovenesc aproximativ 900 de lucrări de pictură, grafică, sculptură, ceramică, reprezentând 49 de țări. Faptul că această mare expoziție internațională a fost deschisă până la 15 ianuarie 1999 și a fost vizitată zilnic de grupuri de elevi suceveni împreună cu dascălii lor iubitori de artă, a fost una dintre cele mai mari realizări ale Catedrei de Educație plastică a Inspectoratului Școlar Județean Suceava.

Pan Hapenciuc are doi copii, o fată profesoară de liceu și un băiat, profesor universitar.

Mai adăugăm faptul că dl profesor cochetă și acum cu desenul, predând această materie la SAM Măriței. Să-i urăm multă sănătate și putere de muncă!

Kolea KURELIUK

tăți sunt mai puțini. Dar nu a făcut nimeni niciodată vreo diferență că ăla e așa sau așa. Există niște familii care au porecle și atât, cum ar fi porecla de Boiciuc, care au venit din Bucovina. Li se spunea *boiky*, mai erau unii care au venit din Colomeia. Pe aceștia îi numeau „poleaky”.

În anii de demult, așa cum s-a povestit din moși-strămoși, satul era așezat pe vârfurile dealurilor și era compus din vreo 140 de case, așezate pe coline și prin lazuri. Pe dealul Dubruka (în limba ucraineană pădure de stejar – *Dibrova*), se mai găsesc și acum cioturi de stejari, groși de 70-80 de cm, dar s-au găsit și fundamente de case. Iar pe dealul Horb s-a găsit chiar și un zid» (*Glosar dialectal ucrainean din comuna Rona de Sus (Maramureș)*, Universitatea din București, Facultatea de limbi slave, Catedra de filologie slavă, București, 1977).

Desigur, legende ar mai fi destule. Nu le vom relata pe toate aici, deoarece, în primul rând, sunt foarte asemănătoare între ele, iar în al doilea rând, să nu uităm că legendele sunt doar legende, ce-i drept cu un sâmbure de adevăr. Sunt ele frumoase, dar totuși aparțin folclorului, iar noi, în continuarea lucrării noastre, ne vom baza, evident, pe date și documente istorice.

Mihai TRAISTA

„Astăzi avem bucuria să fim gazdele acestui eveniment emoționant pentru fiecare ucrainean, dar și pentru toți cei animați de marile idealuri umane. Azi-dimineață am inaugurat și sediul filialei, care ne-a fost pus la dispoziție de primărie. Oficial, am început să ne organizăm în noiembrie 2007. Eram 16 membri. Astăzi avem 103 membri. Despre activitatea organizației?... Organizăm activități în luna martie, dedicate poetului Taras Șevcenko, colaborăm cu o organizație studențească – AISEC – care organizează, în fiecare an, în Parcul Copou, Târgul Minorităților... Pe viitor, sperăm să punem bazele unei formații proprii, cu sprijinul profesorilor de la Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă”.

Grupul vocal-instrumental „Strunele Negostinei”

Următorul interlocutor a fost reprezentantul Primăriei Municipiului Iași, dl viceprimar Romeo Olteanu. Domnia sa ne-a vorbit despre disponibilitatea primăriei de a sprijini activitatea comunității ucrainene, despre întâlnirile de lucru cu domnul Viorel Kotyk de la Ambasada Ucrainei din București. „Zilele următoare, un consilier de la Primăria Municipiului Iași va pleca cu o delegație în Ucraina pentru o nouă înfrățire, deoarece localitatea noastră e deja înfrățită cu localitatea Vijnia.”

Dl Daniel Seredenciuc, vicepreședinte al UUR, era vizibil emoționat și, împreună cu domnul Victor Hrihorciuc, se aflau într-un du-te-vino continuu pentru ca totul să iasă bine. Și a ieșit... A fost un program dens, variat și de o înaltă ținută artistică.

Spicuiem câteva momente din desfășurătorul evenimentului:

- expoziție de pictură a profesorului Ioan Bodnar, prim-vicepreședinte al UUR;

Copii din Ansamblul „Kozaciok” din Bălcăuți

- expoziție de publicații editate de UUR;
- expoziție de carte, purtând semnătura scriitorilor și poezilor ucraineni și a celor de etnie ucraineană;
- încondeiere și expoziție de ouă încondeiate, Paltinu-Suceava, îndrumător profesor Ilie Sauciuc;
- lansare de carte, profesor Ioan Chideșciuc;
- moment al poetului Mihai Voloșciuc;
- program muzical susținut de grupul vocal-instrumental „Strunele Negostinei” din Negostina, îndrumător profesor Nicolae Maidaniuc;
- moment poetic din creația lui Taras Șevcenko și a lui Mihai Eminescu, îndrumător profesor Alice Șfaițer;
- „Balada” de Ciprian Porumbescu în interpretarea elevului Tudor Păduraru, îndrumător profesor Marian Gorovei;

- „Madrigal” de Vasile Jianu, în interpretarea elevei Ana Maria Boianțiu, îndrumător profesor Ilie Gorovei;

- ansamblul „Rapsodia”- Iași, moment folcloric, coregrafia profesor Ștefan Neagu;

- scenetă din Caragiale interpretată de copiii Centrului de Excelență Bucium, îndrumător profesor Claudia Humelnicu;

- ansamblul de dansuri „Kozaciok” din Bălcăuți, îndrumător Petre Șoiman;

- „Adamos Brass” - folclor tradițional, îndru-

mător profesor Liviu Adamachi.

La finalul manifestărilor am cules impresii de la participanți.

Domnul Viorel Kotyk, ministru-consilier la Ambasada Ucrainei din România, ne-a declarat că „acțiunea de astăzi a fost o reușită. Aveți la Iași o organizație mică, dar foarte activă. Alt lucru care merită menționat este faptul că, așa cum am aflat din discuțiile purtate cu autoritățile orașului, conducerea locală a UUR se bucură de apreciere din partea comunității românești din Iași și, implicit, de sprijinul acesteia în promovarea identității spirituale și a tezaurului cultural ucrainean. Ce s-a întâmplat astăzi la Iași e începutul unei rodnice activități care va continua și se va diversifica pe viitor.”

Președintele UUR, domnul Ștefan Buciuta, ne-a vorbit despre „emoționanta întâlnire cu spiritul poetului Taras Șevcenko, ale cărui idei nu și-au pierdut actualitatea nici astăzi. Sărbătorirea poetului a devenit un adevărat fenomen cultural, care demonstrează că doar prin iubirea de frumos ne putem păstra identitatea națională și ne putem perpetua bogăția culturală.”

Domnul Petru Șoiman, îndrumătorul ansamblului de dansuri „Kozaciok” din Bălcăuți, s-a simțit onorat că a fost invitat la acest eveniment foarte bine organizat. „Vreau să mulțumesc domnului Ioan Bodnar că are încredere în noi și ne promovează, ne ajută să arătăm lumii că și în Bălcăuți sunt copii talentați care au ceva de

Dl Ștefan Buciuta la expoziția de artă plastică

spus în conservarea și popularizarea bogăției spiritului ucrainean”.

Grupul de copii din Paltinu care le-a oferit vizitatorilor „lecții” de încondeiat ouăle au dat dovadă de multă răbdare și îndemânare. Ei au venit la Iași să ne arate „acest meșteșug vechi, transmis din generație în generație”. Încondeiază ouă din pasiune, căci această îndeletnicire e „o moștenire de la bunici și părinți.” Sunt curioasă dacă dl director Ilie Sauciuc știe și

Dl Ioan Bodnar alături de încondeietori

dumnealui să încondeieze ouă. „Nu ... domnul are alt talent ... cântă la drâmbă.” Interesant, nu?

A fost o zi frumoasă la Iași... Așa cum e orice întâlnire a ucrainenilor la care particip. Și totuși, cea despre care v-am relatat în rândurile de mai sus a avut ceva deosebit. Vorbesc de disponibilitatea și deschiderea ieșenilor de a primi în sufletele lor o fărâma din sufletul ucrainean. Sinceritatea și dragostea cu care am fost primiți merită tot respectul și prietenia noastră...

Pentru toți cei care și-au adus contribuția la demersurile întreprinse pentru ca această zi de 27 martie 2010 să fie una de neuitat în conștiința comunității ucrainene din România, un gând curat, asemenea florilor de primăvară.

Iar pentru cititori, salutul: „...din Iași, cu dragoste...”

Lăcrămioara GRIGORCIUC

1. Cronica trecutului

Comuna Dărmănești este situată în partea de est a județului Suceava, la 15 km de orașul Suceava, municipiul-reședință.

Poziția geografică a satelor Dărmănești, Mărițea Mare, Mărițea Mică și Dănila le asigură o bună legătură de transport prin șoseaua națională și cea județeană ce duc spre orașele Suceava, Rădăuți, Siret, precum și prin nodul de cale ferată de la Dărmănești, ce face legătura cu Ardealul.

Teritoriul administrativ al localității cuprinde o suprafață de 50,3 kilometri pătrați și are în componență șase sate: Dărmănești, Mărițea Mare – reședință de comună, Mărițea Mică, Dănila, Călinești-Enache și Călinești-Vasilache.

Condițiile naturale de mediu, dealurile în mare parte împădurite, pășunile bogate, terasele însoțite și cu multe izvoare au permis comunităților umane să se așeze pe aceste meleaguri din cele mai vechi timpuri.

Cercetările arheologice efectuate de-a lungul timpului au dus la descoperirea a numeroase vestigii istorice care dovedesc că teritoriul comunei Dărmănești a fost locuit încă din preistorie, din paleolitic și neolitic.

Și documentar satul Dărmănești este o localitate veche, cu rezonanțe istorice.

Cel mai vechi document care pomenește acest sat este un hrisov din perioada anilor 1430 - 1431, prin care Alexandru cel Bun, voievodul Moldovei, întărea boierului Vlad Adiș câteva sate, între care și Pătrăuți la Suceava, cu trei cătune, unul dintre ele fiind locul unde au fost Grecii din Dărmănești.

Satul Dărmănești este menționat și într-un document de la Ștefan cel Mare, care în anul 1499 confirmă Taței și Vascăi, nepoatele lui Stoian, fiul lui Dărman, trei sate, între care și Dărmănești pe Suceava. Deci numele actual al satului vine de la unul din proprietarii lui, boierul Dărman.

Documentele din perioada următoare aduc noi dovezi despre situația satului Dărmănești, pomeneind vânzări, cumpărări sau danii din pământul așezării.

La 3 decembrie 1642, voievodul Vasile Lupu întărește învoiala făcută între Iremie Busuioc și Iremie Murguleț. Primul a dăruit lui Iremie Murguleț a treia parte din jumătatea de sat Dăr-

Dărmănești - repere istorice 1430-2010

mănești din ținutul Sucevei, pentru a-i face cele convenite după moarte.

La 15 ianuarie 1824, Iordachi Timuș și soția sa Smaranda, fiica lui Niculai Șeptelici căpitan, vând baronului Ioan Cârste partea lor de Dărmănești sau Hatna, adică o optime de sat, care se hotărăște cu Măriței, Hreața și Pătrăuți pentru suma de 700 galbeni olandezi de aur. Cele două sate ale localității, Hatna și Dărmănești, se vor unifica în anul 1918 și vor purta până azi numele de Dărmănești.

2. Localitatea astăzi

În anul 2010, comuna Dărmănești are 5876 de locuitori, din care 298 ucraineni.

Confesiunile religioase existente în comună sunt, în ordine numerică: ortodocși, pentecostali, adventiști, bapțiști, creștini după evanghelie și romano-catolici, care posedă fiecare propriile locașuri de cult.

Sunt edificii din lemn masiv, încadrate în patrimoniul cultural-național, ca biserica din Dărmănești, ctitorită în anul 1783, cea din satul Dănila, – 1812, cea din Călinești-Enache – 1877, cea din Mărițea Mare – 1897 și cea din Călinești-Vasilache – 1908. În anul 2000, s-a ctitorit noua biserică, din cărămidă, în satul Mărițea Mică și este în lucru noua biserică, tot din cărămidă, în satul Dărmănești.

În comună ființează următoarele instituții de cultură: cămine culturale în satele Mărițea Mare, Dărmănești și Călinești-Enache, iar în Măriței se află biblioteca „Traian Chelariu” cu peste 15 mii de volume în limba română și ucraineană.

Obiectivele culturale de interes turistic ar fi muzeul local al societății culturale „Traian Chelariu”, cu revista sa „Exod” și manifestarea artistică

„Horă la Măriței”, cu prilejul hramului din 15 august.

De asemenea, se pot vizita fortificațiile cetății medievale „Zamca”, cu valuri de pământ din secolele VI-VII, dar și rezervația floristică seculară de pe valea Hatnuței, unde cresc laleaua peștriță (*Fritillaria meleagris*), stânjenele siberian (*Iris sibirica*), bulbucul (*Tralium europaeus*), gladiola sălbatică (*Gladialus imbricatus*) ș.a. – specii rare și ocrotite de lege. Rezervația se află în satul Călinești-Vasilache, loc cu o diversitate de culori florale și vegetație felurită.

Comuna Dărmănești este vestită și prin meșterii restauratori în piatră și lemn, buni constructori, care azi s-au răspândit în mai toate țările Europei. În comună au mai rămas mulți meșteri tineri, dar și vestiți sculptori în lemn, ca Gheorghe Ciubutar, Toader Palaniciuc sau Gheorghe Mandiuc.

Ne mândrim și cu o serie de personalități culturale, ca Traian Chelariu – unul dintre marii scriitori ai Bucovinei, apoi scriitorii de limbă ucraineană Ștefan Tcaciuc din Dănila, Ion Robciuc și Corneliu Irod din Mărițea Mare, Iuri Lucan din Călinești-Enache și Ion Reboșapcă și Teofil Reboșapcă din satul Dărmănești.

Totodată, în decursul timpului, comuna a dat trei deputați. Astfel, în anul 1848, perioada revoluției în Europa, în alegerile din ținutul Sucevei, țaranul Ioan Dolenciuc din Dărmănești a avut câștig de cauză ca deputat în Parlamentul de la Viena, din Imperiul Habsburgic. El a activat alături de ceilalți deputați din provincia Bucovina, obținând satisfacerea multor revendicări pentru populația nevoiașă care îl alesese deputat în parlament.

După revoluția din 1989, a activat, în două legislaturi, ca deputat al minorității ucrainene din România, inginerul Ștefan Tcaciuc din Dănila și o legislatură – profesorul de limba română Vichentie Nicolaiciuc, tot ca reprezentat al minorității ucrainene din județ și din țară.

Analiza istoriei locale nu se poate face fără a evidenția rolul oamenilor locului, al fiilor satului, care, poate mai mult decât alții, și-au petrecut viața spre binele semenilor lor.

prof. Victor COZARIUC-COSSARIS

Între
legendă
și
realitate

Istoria comunei Rona de Sus este, neîndoind, legată de însăși istoria Maramureșului (la fel cum istoria acestuia, la rândul ei, este legată de istoria Transilvaniei)

și ne poartă în vremuri străvechi, când băștinașii acestor meleaguri și-au întemeiat așezări de-a lungul apelor curgătoare, la marginea crângurilor, zăvoaielor și pădurilor, găsind aici două elemente vitale: apa și lemnul, necesare supraviețuirii și luptei cu vicisitudinile istorice. Negura timpului a trecut sub tăcere multe episoade din viața lor pe aceste meleaguri «încântătoare, de o rară frumusețe naturală, cum le are pământul clasic al Eladei», după cum va relata mai târziu Ioan Mihaly de Apșa în binecunoscuta sa lucrare *Diplome maramureșene din secolul XIV și XV*, Sighet, 1900.

Rona de Sus actuală se încadrează perfect în această stare de existență ca parte componentă în hotarele unui voievodat încercat de o istorie zbuciumată.

O dată precisă asupra apariției acestei localități nu se poate stabili cu exactitate.

Legende spun că ea a luat ființă cu mult înaintea primei atestări documentare (14 mai 1360).

Rona de Sus – Maramureș (Prezentare monografică)

O asemenea legendă despre înființarea așezării a fost culeasă și publicată de învățătorul Olexa Bevca din Poienile de sub Munte, prin anii '90, de la un locuitor din Rona de Sus (din păcate, O. Bevca nu pomenește nici numele și nici vârsta acestui informator) care i-ar fi relatat:

«Străbunicii noștri ne-au povestit că demult, demult, încă înaintea Primului Război Mondial, a trăit un om din neamul lui Lavriuc. Acel om știa carte, dar scria numai cu litere slavone, și el a scris o mică istorie. Astăzi, acea istorie nu mai există. S-a pierdut! El scria:

«Un om, pe numele Parian, sau Porian, se rătăcise prin munți și păduri și astfel a ajuns călare în acest loc, care astăzi se numește Rona de Sus, sau Rovna. Pe atunci, întreg Maramureșul era acoperit de codri seculari. Aici a găsit un colț liniștit, cu păduri de stejari și poieni... Munții cei mai înalți erau munții Hera și munții lui Judel (este vorba de dealul Hera și de vf. Macovița – n.a.) de unde izvorăște râul Ronaszek care astăzi, în limba română, se numește Ronișoara.

S-a suit acel Parian pe un vârf de

munte și s-a uitat împrejur, când, deodată, de lângă o stâncă, auzi că-l strigă cineva cu voce puternică. Când s-a uitat în partea aceea, a zărit o ființă uriașă, care nu era nici animal, dar nici a om nu arăta. Era un uriaș cu barbă până la genunchi, îmbrăcat cu cămașă lungă și haină din pânură. Acel uriaș strigă la el, făcându-i, totodată semne cu mâinile ca să se apropie, însă în ce limbă striga, nu se mai știe. După ce își veni în fire, căci se speriasse rău, Parian se apropie de acesta, iar uriașul îi spuse că numele lui este Heres sau Heros, și că toți munții și toate dealurile dimprejur sunt proprietatea lui, de asemenea că aici el sălășluiește în singurătate și că tare ar vrea să aibă un tovarăș care să-i țină de urât.

Până la urmă, Parian se hotărî să rămână aici, în părțile noastre, iar uriașul îi arătă un loc frumos unde să-și facă un sălaș, și îl sfătuî să-și aducă aici și familia. Astfel primele locuințe au fost construite pe dealurile din jurul Ronei, ca o cunună.

Atunci, prin părțile acestea umbrau plăieșii, care păzeau pădurile domnești și vânau. Dar Parian a

început să sălășluiască și după învățătura uriașului: tăia stejarii aproape de pământ, iar cioturile și rădăcinile le acoperea cu pământ, ca să nu-i ia urma plăieșii. Însă o dată a tăiat un stejar uriaș, pe care de-abia l-a tras, cu două perechi de boi spre sălașul său, lăsând în urma sa un șanț adânc, prin care astăzi (în anul 1850) curge râul Ronaszek.

Plăieșii au dat peste urma lăsată de stejar, deoarece Parian, împreună cu prietenii săi, nu apucaseră să-l astupe, și astfel acea urmă îi aduse la sălașul său. Dar Parian se răscumpăraseră, atât pe el, cât și pe prietenii săi, iar peste puțină vreme primiseră o Diplomă «Fidelis Rex» adică fidelii regelui, devenind slugi (iobagi) pe proprietatea împăratului, bucurându-se de anumite drepturi. De exemplu, să aibă în proprietate pământ, păduri, ape» (M. Domașevskyi, *Istoria Huțuliei*, vol. V, Lviv, 2000, p. 202-203.). Despre uriași, ca primii locuitori ai Maramureșului, ne vorbesc mai multe dintre legendele acestor locuri.

(Continuare în pagina 12)

